

Jaarverslag 2009

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de
Groenten- en Fruitverwerkende Industrie

Jaarverslag 2009

Inhoud

Inhoud	pagina
1. Voorwoord	4
2. Karakteristieken van het pensioenfonds	5
2.1 Profiel	5
2.2 Organisatie	5
2.3 Kerncijfers	9
3. De pensioenregeling	11
4. Verslag van het verantwoordingsorgaan	14
5. Samenvatting rapport visitatiecommissie	16
6. Verslag van het bestuur	18
6.1 Bestuursbesluiten	18
6.2 Communicatie en pensioenregister	20
6.3 Risicoparagraaf	21
6.4 Herstelplan	24
6.5 Goed pensioenfondsbestuur	25
6.6 Beleggingen	26
6.7 Toekomst 2010	31
7. Jaarrekening	33
• Balans per 31 december 2009 (na resultaatbestemming)	35
• Staat van baten en lasten over 2009	36
• Toelichting op de balans per 31 december 2009	37
• Toelichting op de staat van baten en lasten over het boekjaar 2009	45
• Toelichting behorende tot de jaarrekening 2009	49
• Grondslagen voor balanswaardering en resultaatbepaling	50
• Risicobeheer en derivaten	57
• Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen per 31 december 2009	66
• Kasstroomoverzicht	67
8. Overige gegevens	
8.1 Actuariële verklaring	68
8.2 Accountantsverklaring	70

1. Voorwoord

Dit is het jaarverslag van de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Groenten- en Fruitverwerkende Industrie voor het boekjaar 2009.

Het jaarverslag is verdeeld in karakteristieken van het pensioenfonds, een hoofdstuk over de pensioenregeling, een verslag van het verantwoordingsorgaan, een verslag van het bestuur, een jaarrekening en overige gegevens.

In karakteristieken geven wij een weergave van het profiel van het Bedrijfstakpensioenfonds voor de Groenten- en Fruitverwerkende Industrie, de organisatie hiervan en de kerncijfers.

In het hoofdstuk over de pensioenregeling zijn de belangrijkste kenmerken van de pensioenregeling weergegeven.

Op 19 maart 2009 is het verantwoordingsorgaan opgericht. In dit verslag treft u het verslag van het verantwoordingsorgaan aan.

In het verslag van het bestuur wordt u geïnformeerd over beleidsmatige zaken die in 2009 hebben gespeeld, zowel op het gebied van pensioenen als op het gebied van beleggingen. Daarnaast wordt ingegaan op het herstelplan dat in 2009 bij De Nederlandsche Bank is ingediend. Ook worden de conclusies van de visitatiecommissie weergegeven.

In de jaarrekening worden het fondsvermogen en de mutaties daarin gedurende 2009 gepresenteerd en wordt een toelichting gegeven op de grondslagen voor de waardering en de mutaties in de beleggingsportefeuille.

Onder overige gegevens treft u tot slot de actuariële verklaring en de accountantsverklaring aan.

Het bestuur heeft het jaarverslag 2009 en de daarbij behorende staten voor De Nederlandsche Bank vastgesteld op 27 mei 2010.

Het bestuur wil hierbij dank uitspreken aan iedereen die zich in 2009 heeft ingezet voor het fonds.

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds
voor de Groenten- en Fruitverwerkende Industrie

27 mei 2010

De heer W.P.C. van den Nieuwenhof, voorzitter

Mevrouw T.F.M. Schets, secretaris

2. Karakteristieken van het pensioenfonds

2.1 Profiel

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Groenten- en Fruitverwerkende Industrie, statutair gevestigd te Amsterdam (hierna: het fonds) is opgericht op 31 juli 1959. De laatste statutenwijziging was op 24 november 2009. Het fonds is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41199586 en aangesloten bij koepelorganisatie Vereniging van Bedrijfstakpensioenfonds.

Op basis van een middelloonregeling bouwen werknemers in de sector Groenten- en Fruitverwerkende Industrie bij het fonds een aanspraak op ten behoeve van een uitkering bij overlijden of pensionering. Zowel de werkgevers als de werknemers dragen bij aan de premiebetaling van de pensioenregeling.

De kerntaken van het fonds zijn het verstrekken van pensioenuitkeringen, het beleggen van de pensioengelden en de werkzaamheden die daar rechtstreeks verband mee houden.

2.2 Organisatie

Bestuur

De samenstelling van het bestuur per 31 december 2009 is als volgt:

Leden werkgevers

De heer W.P.C. van den Nieuwenhof (secretaris)	1)
De heer H.A.M. Poppelaars	1)
De heer P. Rijnhout (plv. secretaris)	1)
De heer A.J.E.J. Theunissen	1)

Leden werknemers

Mevrouw T.F.M. Schets (voorzitter)	2)
De heer I. Slikkerveer (plv. voorzitter)	4)
Mevrouw K. Spiegels	2)
De heer M.W. van Straten	3)

Plaatsvervangende leden werknemers

Mevrouw J.H. Kraan	3)
De heer M. Raaijmakers	4)
Vacature	2)
Vacature	2)

Vertegenwoordiger namens:

- (1) Vereniging van de Nederlandse Groenten- en Fruitverwerkende Industrie (VIGEF)
Postbus 161, 2280 AD Rijswijk
- (2) FNV Bondgenoten
Postbus 9208, 3506 GE Utrecht
- (3) CNV Vakmensen
Postbus 2525, 3500 GM Utrecht
- (4) De Unie
Postbus 400, 4100 AK Culemborg

Wisselingen in het bestuur

In het verslagjaar is de heer M. Raaijmakers benoemd als plaatsvervangend lid namens werknemers. Hij is de heer E.J. Jansen opgevolgd, die in 2008 is afgetreden. Verder is de heer M.R. Klunder afgetreden en opgevolgd door mevrouw K. Spiegels.

Het bestuur draagt gezamenlijk zorg voor het beleid van het fonds. Het bestuur heeft vier commissies ingesteld: een beleggingscommissie, een pensioencommissie, een communicatiecommissie en een jaarwerkcommissie.

Beleggingscommissie

De beleggingscommissie bereidt voor het bestuur het beleid voor op het gebied van beleggingen van het fonds en houdt toezicht op de uitvoering ervan.

Per 31 december 2009 is de beleggingscommissie als volgt samengesteld:

- De heer W.P.C. van den Nieuwenhof (1)
- Mevrouw T.F.M. Schets (2)
- Mevrouw K. Spiegels (2)
- De heer A.J.E.J. Theunissen (1)

In het verslagjaar is de heer M.R. Klunder afgetreden en opgevolgd door mevrouw K. Spiegels.

De beleggingscommissie werd in het verslagjaar 2009 voorzien van advies door de adviserende actuaire de heer drs. S.I. Keijmel, de beleggingsadviseur de heer L. Leo, de adviseur vermogensbeheer F&C de heer C. Doornekamp en de adviseur vermogensbeheer Syntus Achmea Vastgoed de heer E. Verlinden.

Pensioencommissie

In 2008 is een pensioencommissie ingesteld. Deze commissie bereidt alle wijzigingen in de reglementen en statuten voor het bestuur voor.

Per 31 december 2009 is de pensioencommissie als volgt samengesteld:

- De heer P. Rijnhout (1)
- De heer M.W. van Straten (3)

In het verslagjaar is de heer P. Rijnhout de heer W.P.C. van den Nieuwenhof opgevolgd in de pensioencommissie. De heer M.W. van Straten is mevrouw T.F.M. Schets opgevolgd.

Communicatiecommissie

De communicatiecommissie bereidt het communicatiebeleid voor.

Per 31 december 2009 is de communicatiecommissie als volgt samengesteld:

- Vacature (namens de werknemersvertegenwoordiging)
- De heer J. van de Bosch (namens de deelnemersraad)
- De heer P. Rijnhout (1)

In het verslagjaar heeft de heer J. van de Bosch de heer W. Geel opgevolgd in de communicatiecommissie. Door het vertrek van de heer M.R. Klunder is een vacature aan werknemerszijde ontstaan.

Jaarwerkcommissie

Het bestuur heeft in 2009 besloten een jaarwerkcommissie op te richten. Deze jaarwerkcommissie komt voor het eerst bijeen in 2010 en heeft als taak het ten behoeve van de bestuursvergadering voorbereiden van het jaarverslag, de jaarrekening, de staten ten behoeve van De Nederlandsche Bank (DNB) en het actuair rapport.

Per 31 december 2009 is de jaarwerkcommissie als volgt samengesteld:

- De heer H.A.M. Poppelaars (1)
- Mevrouw T.F.M. Schets (2)

Daarnaast worden adviserend actuaire, accountant en vermogensbeheerder uitgenodigd voor de bijeenkomsten van de jaarwerkcommissie.

Deelnemersraad

De deelnemersraad is samengesteld uit vier actieve deelnemers en twee gepensioneerden en vergadert tenminste tweemaal per jaar samen met de voorzitter en secretaris van het bestuur. Voor de belangrijke wijzigingen, zoals omschreven in de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota en het reglement van de deelnemersraad, vraagt het bestuur advies aan de deelnemersraad.

Per 31 december 2009 is de deelnemersraad als volgt samengesteld:

- De heer J. van de Bosch (namens de actieven)
- De heer A. Burghout (namens de actieven)
- De heer J. Faro (namens de gepensioneerden)
- De heer S. Korving (namens de actieven)
- De heer H. Roelfs (namens de gepensioneerden)
- De heer A. Samplonius (namens de actieven)

De heer F. Weijman is in 2009 afgetreden als lid van de deelnemersraad. De heer W. Geel is in 2009 lid geworden van het verantwoordingsorgaan. De heren J. van de Bosch, A. Samplonius, S. Korving en H. Roelfs zijn in 2009 toegetreden tot de deelnemersraad.

Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan bestaat uit drie leden (één vertegenwoordiger namens werkgevers, één vertegenwoordiger namens deelnemers en één vertegenwoordiger namens pensioengerechtigden). Het verantwoordingsorgaan komt tenminste twee maal per jaar met het bestuur bijeen, waarbij in de eerste helft van het jaar verantwoording wordt afgelegd over het voorgaande verslagjaar en in de tweede helft de vooruitzichten voor het komende jaar worden behandeld. Op 19 maart 2009 is het verantwoordingsorgaan opgericht. Tijdens deze vergadering is het reglement van het verantwoordingsorgaan vastgesteld. Het verantwoordingsorgaan heeft over het boekjaar 2008 verslag uitgebracht in het jaarverslag 2008. Het verantwoordingsorgaan was toen nog niet compleet. Inmiddels is het verantwoordingsorgaan wel compleet.

Per 31 december 2009 is het verantwoordingsorgaan als volgt samengesteld:

- De heer W. Geel (namens pensioengerechtigden)
- De heer F. van de Wetering (namens werkgevers)
- De heer G. Zondag (namens deelnemers)

Externe ondersteuning

Het fonds wordt bijgestaan door de volgende externe deskundigen:

Adviserend Actuaris

De heer drs. S.I. Keijmel AAG.
MERCER (Nederland) B.V.
Bezoekadres: Conradstraat 18, 3013 AP Rotterdam
Postadres: Postbus 124, 3000 AC Rotterdam

Certificerend Actuaris

De heer E.J.H.B. Koenders AAG
MERCER Certificering B.V.
Bezoekadres: Startbaan 6, 1185 XR Amstelveen
Postadres: Postbus 2271, 1180 EG Amstelveen

Adviseur Vermogensbeheer

De heer L. Leo MBA CEFA
Towers Watson
Bezoekadres: Prof. E.M. Meijerslaan 5, 1183 AV Amstelveen
Postadres: Postbus 75201, 1070 AE Amsterdam

Accountant

De heer M.J. Vredenduin RA
KPMG Accountants N.V.
Bezoekadres: Rijnzathe 14, 3454 PV De Meern
Postadres: Postbus 43004, 3540 AA Utrecht

Compliance officer

De heer J. de Graaf
Cijf'rs
Oudepolderweg 231
2493 BV Den Haag

Administrateur

Het fonds heeft de uitvoering van het pensioenbeheer, de beleidsvoorbereiding en de ondersteuning van het bestuur uitbesteed aan Syntrus Achmea Pensioenbeheer.
Bezoekadres: Molenwerf 2-8, 1014 AG Amsterdam
Postadres: Postbus 9251, 1006 AG Amsterdam

Vermogensbeheer

Het vermogensbeheer van het fonds is uitbesteed aan:

- F&C Netherlands B.V.
Bezoekadres: Jachthavenweg 109 K, 1081 KM Amsterdam
Postadres: Postbus 75471, 1070 AL Amsterdam
- Syntrus Achmea Vastgoed
Bezoekadres: Gatwickstraat 1, 1043 GK Amsterdam
Postadres: Postbus 59347, 1040 KH Amsterdam

Informatie pensioenfonds**Website**

Het pensioenfonds beschikt over een website waarop u nadere informatie over de pensioenregelingen kunt vinden. Het adres is: www.groentefruitpensioen.nl

Klachtenregeling

Het pensioenfonds heeft een klachtenregeling. Klachten over de uitvoering van de pensioenregeling kunt u sturen aan de administrateur.

2.3 Kerncijfers

	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Werkgevers		58	56	56	49	50
Deelnemersgegevens						
Actieve deelnemers		3.481	3.665	2.817	3.199	3.142
Slapers		11.902	11.988	12.821	12.782	13.273
Pensioengerechtigden:						
Ouderdompensioen		1.299	1.193	1.148	1.128	1.108
Partnerpensioen		612	569	570	574	591
Wezenpensioen		23	21	18	24	27
Totaal pensioengerechtigden		1.934	1.783	1.736	1.726	1.726
Totaal aantal deelnemers		17.317	17.436	17.374	17.707	18.141
Actieven in % totaal aantal deelnemers		20,1%	18,8%	16,2%	18,1%	17,3%
Pensioenuitkeringen (x € 1.000)		2.852	2.336	2.318	2.108	1.973
Gemiddelde pensioenuitkering per pensioengerechtigde (in €)		1.475	1.310	1.335	1.221	1.143
Gegevens pensioenregeling						
Maximum loon 1 en 2	38.490	37.188	35.930	34.843	34.362	33.986
Franchise 1 (a)	16.234	15.978	15.705	15.248	14.876	14.600
Franchise 2 (a)	10.481	10.309	10.097	9.819	9.566	
Maximum pensioengrondslag 1 (a)	22.256	21.210	20.225	19.595	19.486	19.368
Maximum pensioengrondslag 2 (a)	28.009	26.879	25.833	25.024	24.796	
Effectieve premie 1 (a)	18,1%	18,1%	13,5%	13,5%	13,5%	12,2%(b)
Effectieve premie 2 (a)	20,0%	20,0%	15,4%	15,4%	15,4%	
Toeslag actieven per 1-1	0,0%	0,0%	2,6%	1,5%	0,0%	1,0%
Achterstand toeslag actieven per jaar	3,5%	4,5%	0,0%	0,5%	1,4%	-0,4%
Cumulatieve achterstand actieven	12,1%	8,3%	3,6%	3,6%	3,1%	1,7%
Toeslag inactieven per 1-1	0,0%	0,0%	1,3%	0,9%	0,0%	1,0%
Achterstand toeslag inactieven per jaar	-0,1%	3,0%	0,0%	0,9%	1,4%	-0,4%
Cumulatieve achterstand inactieven	6,9%	7,0%	3,9%	3,9%	3,1%	1,7%
Financiële gegevens (x € 1.000)						
Pensioenvermogen		131.651	98.877	108.913	104.888	97.217
Technische voorziening incl. spaarfonds gemoedsbezwaarden		129.568	108.968	78.973	82.868	77.296
Aanwezige dekkingsgraad (c)		101,6%	90,7%	137,9%	126,6%	125,8%
Vereiste dekkingsgraad		117,7%	116,7%	121,1%	118,6%	121,3%
Reële dekkingsgraad		59,4%	59,0%	88,1%		
Beleggingsresultaten		9.770	(15.502)	808	3.745	11.492
Resultaat verslagjaar		12.174	(40.031)	8.540	2.099	6.876
Algemene reserve		-	-	13.276	3.313	3.090
Solvabiliteitsreserve (d)		22.922	18.150	16.664	18.707	16.831
Cumulatief verliessaldo		(20.839)	(28.241)			
Feitelijke premie		10.673	8.873	6.270	6.708	3.892
Premie per actieve deelnemer		3,1	2,8	2,2	2,1	1,2
Feitelijke premie in % pensioengrondslag		19,7%	17,3%	13,5%		
Kostendeekkende premie (e)		10.118	7.032	6.339		
WM-performance		9,3	- 13,3	1,0	4,0	13,6
Z-score per jaar (f)		0,36	-2,84	-0,70	-0,05	

- (a) Vanaf 2006 zijn er twee regelingen. Regeling 1 geldt voor alle premievrije deelnemers wegens (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid die per 31 december 2005 al arbeidsongeschikt waren en de deelnemers die geboren zijn voor 1950. Voor de deelnemers die zijn geboren op of na 1 januari 1950 is regeling 2 van kracht geworden per 1 januari 2006. Ook voor deelnemers geboren voor 1950 die op of na 1 januari 2006 gaan deelnemen is regeling 2 van toepassing. Vanaf 1 april 2009 bedraagt de premie 18,1% voor regeling 1 en 20% voor regeling 2.
- (b) In de effectieve premie is een premiekorting van 10% verwerkt.
- (c) In het herstelplan is uitgegaan van een (voorlopige) dekkingsgraad van 92,6%. Bij vaststelling van de definitieve jaarrekening is gebleken dat de dekkingsgraad ultimo 2008 90,7% bedraagt.
- (d) De beleggingsreserve is per 2008 veranderd in een solvabiliteitsreserve.
- (e) De kostendekkende premie is bepaald op basis van de rentetermijnstructuur per 31 december 2008. De kostendekkende premie is vastgesteld rekeninghoudend met de voorzienbare trend in de overlevingskansen. De kostendekkende premie is als volgt samengesteld (bedragen x € 1.000):
a. Kosten pensioenopbouw	7.596
b. Pensioenuitvoeringskosten	1.307
c. Solvabiliteitsopslag	1.215
	10.118
- (f) De z-score geeft de afwijking weer van het feitelijk rendement ten opzichte van het normrendement. De z-score over 2009 is nog voorlopig.

3. De pensioenregeling

De belangrijkste kenmerken van de pensioenregeling zijn:

Pensioensysteem	Het fonds heeft het karakter van een middelloonregeling op basis van dienstjaren.
Loon	Onder loon wordt verstaan het op de datum van vaststelling van de pensioengrondslag voor de deelnemer geldende vaste schaalsalaris vermeerderd met vakantietoeslag. Bij de vaststelling van de pensioengrondslag blijven buiten beschouwing de uitkering conform artikel 18 van de CAO van de bedrijfstak en alle andere toeslagen onder welke benaming dan ook.
Pensioengrondslag	<p>Onder de pensioengrondslag van de deelnemer wordt verstaan: het voor hem geldende, tot een jaarbedrag herleide en op een jaarbedrag naar boven afgeronde loon tot een maximum verminderd met een franchise. Indien het loon niet hoger is dan de franchise, wordt de pensioengrondslag gesteld op nihil.</p> <p>De vaststelling van de pensioengrondslag is als volgt:</p> <p>Voor werknemers geboren voor 1 januari 1950 (regeling 1) Het maximaal in aanmerking te nemen loon bedraagt voor 2010 € 38.490. Franchise voor 2010: € 16.234.</p> <p>Voor werknemers geboren op of na 1 januari 1950 of geboren voor 1 januari 1950 en na 1 januari 2006 deelnemer in de regeling (regeling 2) Het maximaal in aanmerking te nemen loon bedraagt voor 2010 € 38.490. Franchise voor 2010: € 10.481.</p>
Franchise	De franchise wordt jaarlijks per 1 januari vastgesteld. De aanpassing is afgeleid van de hoogte van de AOW-ontwikkeling.
Pensioendatum	Eerste dag van de maand waarin de deelnemer of gewezen deelnemer de leeftijd van 65 jaar bereikt.
Opbouwpercentage ouderdomspensioen	<p>Regeling 1. Het jaarlijks op te bouwen ouderdomspensioen is 1,5% van de pensioengrondslag.</p> <p>Regeling 2. Het jaarlijks op te bouwen ouderdomspensioen is 1,42% van de pensioengrondslag.</p>
Partnerpensioen	<p>In regeling 1 is het partnerpensioen op risicobasis verzekerd.</p> <p>In regeling 2 wordt partnerpensioen opgebouwd. Dit is 70% van het ouderdomspensioen.</p>

Uitruil partnerpensioen voor ouderdomspensioen	Vanaf 1 januari 1999 hebben (gewezen) deelnemers de mogelijkheid om bij het bereiken van de pensioendatum te kiezen voor een hoger ouderdomspensioen door afstand te doen van (een gedeelte van) de aanspraak op partnerpensioen. In het pensioenreglement zijn de factoren opgenomen, die bij de uitruil gehanteerd worden.
Uitruil ouderdomspensioen voor partnerpensioen	Vanaf 1 januari 2001 hebben (gewezen) deelnemers de mogelijkheid om bij het bereiken van de pensioendatum te kiezen voor een hoger partnerpensioen door afstand te doen van (een gedeelte van) de aanspraak op ouderdomspensioen. In het pensioenreglement zijn de factoren opgenomen, die bij de uitruil gehanteerd worden.
Uitdiensttreding	Bij uitdiensttreding is het mogelijk om ouderdomspensioen uit te ruilen voor partnerpensioen.
Verzekerd partnerpensioen na pensioendatum	De deelnemer moet op zijn pensioendatum bekend maken of hij ouderdomspensioen wenst uit te ruilen voor partnerpensioen. In het pensioenreglement zijn de factoren opgenomen die bij de uitruil gehanteerd worden.
Wezenpensioen	Het wezenpensioen is 14% van het behaalbaar ouderdomspensioen. Bij volle wezen wordt dit bedrag verdubbeld. Het wezenpensioen eindigt op de laatste dag van de maand waarin het kind de 18-jarige leeftijd bereikt of uiterlijk op de 27-jarige leeftijd indien het kind studeert.
Wijzigen pensioendatum	Het ouderdomspensioen gaat in op 65-jarige leeftijd. Op verzoek van de deelnemer kan de pensioendatum worden vervroegd naar 60 jaar of worden uitgesteld naar 70 jaar. In het pensioenreglement zijn de factoren, die voor vervroeging gehanteerd worden, opgenomen.
Overgangsregeling	Deelnemers die geboren zijn op of na 1 januari 1950 en op 31 december 2005 deelnemer waren in het pensioenfonds kunnen onder voorwaarden gebruik maken van de overgangsregeling. De overgangsregeling biedt extra pensioenopbouw over deelnemingsjaren gelegen voor 2006.
Beleidskader premie- en toeslagbeleid	Het bestuur hanteert een beleidskader voor premie- en toeslagbeleid waarbij, afhankelijk van de dekkingsgraad wordt bepaald of een toeslag kan worden toegepast en in welke mate de toeslag wordt verleend. Dit betekent dat de toeslagverlening voorwaardelijk is. Het bestuur toetst jaarlijks de beleidsgrenzen en neemt vervolgens een besluit om al dan niet toeslag te verlenen. Dit kan ook een gedeeltelijke toeslag zijn. Uitgaande van dit beleidskader heeft het bestuur besloten rekening houdend met de financiële positie van het fonds om per 1 januari 2010 geen toeslag toe te kennen.

Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid

De premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid is volgens de volgende tabel afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid.

Mate arbeidsongeschiktheid (bij ingang WAO voor 1 januari 2006)	Voortzetting pensioenopbouw
25 – 45%	25%
45 – 65%	50%
65% of meer	100%

Mate arbeidsongeschiktheid (bij ingang WIA)	Voortzetting pensioenopbouw
35 – 45%	40%
45 – 55%	50%
55 – 65%	60%
65 – 80%	72,5%
80% of meer	100%

Bij aanvang van de premievrije deelneming wordt de pensioengrondslag vastgesteld op het gemiddelde loon van het jaar onmiddellijk voorafgaand aan het begin van de maximumuitkeringstermijn of, indien niet mogelijk, naar billijkheid door het fonds verminderd met de franchise die geldt bij de aanvang van de premievrije deelneming.

4. Verslag van het verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan van het pensioenfonds is met ingang van 19 maart 2009 van start gegaan. Op basis van de Principes voor goed pensioenfondsbestuur van de Stichting van de Arbeid heeft het bestuur de werkwijze van het verantwoordingsorgaan in een reglement vastgelegd. Er zijn afspraken gemaakt over welke informatie het verantwoordingsorgaan ontvangt, de frequentie van het overleg met het bestuur en de te behandelen onderwerpen.

Het bestuur legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd. Tevens legt het bestuur verantwoording af over de naleving van de Principes voor goed pensioenfondsbestuur zoals vastgesteld door de Stichting van de Arbeid op 16 december 2005.

Het verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur, over het door het bestuur uitgevoerde beleid, alsmede over beleidskeuzes voor de toekomst. Het verantwoordingsorgaan legt zijn oordeel ten minste één maal per jaar schriftelijk vast. Dit oordeel wordt, samen met de reactie van het bestuur daarop, opgenomen in het jaarverslag waar het oordeel betrekking op heeft.

Boekjaar 2009

Het verantwoordingsorgaan heeft in het kader van haar taakuitoefening in 2010 kennis genomen van het jaarverslag en de jaarrekening 2009, de notulen van de bestuursvergaderingen, de reglementen en de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota.

Bevindingen

Het verantwoordingsorgaan is tevreden over de werkzaamheden van de in 2009 opgerichte Jaarwerkcommissie. Het jaarverslag is beknopter dan voorgaande jaren. Ook is de leesbaarheid verbeterd. Het bestuur heeft goed werk verricht in het verslagjaar. Op grond van het herstelplan was de verwachting dat de dekkingsgraad op 31 december 2009 97,4% zou gaan bedragen. Dankzij het feit dat de economie zich ook weer verbeterde kwam de dekkingsgraad nu uit op 101,6% waarmee een voorsprong op het plan is behaald. Het verantwoordingsorgaan merkt op dat het bestuur in het verslagjaar voortvarend te werk is gegaan met de evaluatie van de beleggingsportefeuille. Het bestuur heeft deze evaluatie zeer grondig aangepakt en heeft hierin veel energie gestopt.

Oordeel

Het verantwoordingsorgaan constateert dat het bestuur op de juiste momenten de juiste beslissingen heeft genomen.

Aanbevelingen

Het verantwoordingsorgaan maakt zich zorgen over de schaalgrootte van het pensioenfonds. Zij beveelt het bestuur aan op zoek te gaan naar mogelijke samenwerkingsvormen met andere pensioenfondsen. Op deze manier kunnen de overheadkosten worden verlaagd. Het verantwoordingsorgaan acht het van groot belang om de leesbaarheid van het jaarverslag nog verder te vergroten. Zeker het actuariële rapport is wat hen betreft voor verheldering vatbaar.

Amsterdam, 18 mei 2010

Verantwoordingsorgaan Bedrijfstakpensioenfonds voor de Groenten- en Fruitverwerkende Industrie

Reactie van het bestuur

Het bestuur heeft kennis genomen van de reactie van het verantwoordingsorgaan op het jaarverslag 2009. Het bestuur neemt de aanbevelingen over de schaalgrootte van het pensioenfonds ter harte. Het actuariële rapport is een technisch rapport voor het bestuur. Dit wordt in tegenstelling tot het jaarverslag niet gepubliceerd via de website. Alle relevante zaken uit het actuariële rapport zijn op een toegankelijke manier verwoord in het jaarverslag.

5. Samenvatting rapport visitatiecommissie

Het bestuur van de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Groenten- en Fruitverwerkende Industrie heeft in het kader van intern toezicht een eerste visitatie laten uitvoeren door de samenwerkende bureaus Basis & Beleid Organisatieadviseurs B.V. en PMA Consult. De visitatiecommissie bestaat uit: mevrouw Antoinetta Eikenboom, de heer Jan van Harten en mevrouw Nicole Offenberg.

De principes voor goed pensioenfondsbestuur, zoals geformuleerd door de Stichting van de Arbeid, vormen het uitgangspunt voor het werk van de visitatiecommissie. Volgens deze principes dient de visitatiecommissie zich een oordeel te vormen over het functioneren van het (bestuur van) het pensioenfonds vanuit de volgende aspecten:

- De beleids- en bestuursprocedures en -processen.
- De checks en balances binnen het fonds.
- De wijze waarop het fonds wordt aangestuurd.
- De wijze waarop door het bestuur wordt omgegaan met de risico's op de langere termijn.

Het bestuur heeft gekozen voor een visitatietraject waarbij op basis van documenten een analyse in de breedte is gedaan. Daarnaast is een aantal visitatiegesprekken gevoerd ter verdieping en aanvulling op de documentenanalyse. De bevindingen, conclusies en aanbevelingen van de visitatiecommissie zijn neergelegd in een rapport en in mei 2010 besproken met het bestuur.

Hoofdpijnen van het visitatierapport:

- Het bestuur van de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Groenten- en Fruitverwerkende Industrie heeft de afgelopen jaren een kwaliteitsslag gemaakt wat heeft geleid tot een efficiëntere en effectievere werkwijze. De visitatiecommissie heeft geconstateerd dat verdere verbetering mogelijk is, zodat het bestuur zich meer op de grote lijnen kan richten, maar dat er al belangrijke stappen zijn gezet. Het bestuur worstelt bovendien met het tijdsbeslag dat het bestuurslidmaatschap vraagt en maakt zich zorgen over de continuïteit in het bestuur. De visitatiecommissie ziet dit als belangrijke risico's voor het functioneren van het bestuur.
- Het bestuur heeft in algemene zin voldoende aandacht voor deskundigheidsbevordering. Het inwerkprogramma voor nieuwe bestuursleden is op orde. De deskundigheidsbevordering van zittende bestuursleden wordt niet planmatig aangepakt, wel vinden regelmatig bijeenkomsten plaats.
- Ten aanzien van de uitvoering heeft de visitatiecommissie vastgesteld dat na een periode van ontevredenheid, het bestuur bij de contractverlening met de uitvoerder afspraken heeft gemaakt die hebben geleid tot verbetering van de situatie. Dit proces is nog in ontwikkeling en zou moeten leiden tot meer grip van het bestuur op de bestuursadvisering en administratie. De visitatiecommissie heeft het bestuur geadviseerd kritisch te kijken naar de verschillende rollen die zijn ondergebracht bij dezelfde uitvoerder.
- Het bestuur investeert in een goede relatie met en goede faciliteiten voor de deelnemersraad en het verantwoordingsorgaan. De inbreng van beide organen is voorsnog beperkt. Het verantwoordingsorgaan is ook nog maar zeer recent volledig bemensd.
- De communicatie-uitingen van het fonds zijn redelijk op orde, maar zijn niet gebaseerd op een strategisch beleidsplan. De visitatiecommissie heeft geadviseerd om in de communicatie met name aan te sluiten bij de behoeften van de doelgroepen en te communiceren over de waarde van de pensioenregeling.

- ✿ Een belangrijk thema voor het bestuur is de toekomst van het fonds. Met een krimpende sector zijn onder meer de stijgende kosten een risico voor het fonds op de langere termijn. De visitatiecommissie heeft vastgesteld dat het bestuur zich hier terdege van bewust is en zoekt naar mogelijkheden om het fonds een bredere basis te geven.
- ✿ Ten aanzien van het vermogensbeheer is gebleken dat de relatie met de vermogensbeheerder sterk onder druk is komen te staan als gevolg van een discussie over de gemaakte afspraken ten aanzien van renteafdekking, de werking daarvan en het rebalancen. Dit heeft geleid tot een onderzoek mede op basis waarvan het bestuur nieuwe afspraken heeft gemaakt met de vermogensbeheerder. De invulling daarvan is nog in ontwikkeling waardoor de visitatiecommissie daarover nog geen oordeel heeft kunnen geven.
- ✿ Het risicomanagement stond in 2009 frequent op de agenda van het bestuur. Het bestuur heeft een eigen aanpak ontwikkeld om de risico's in kaart te brengen. De visitatiecommissie heeft geadviseerd om dit proces snel af te ronden en te evalueren of de gekozen aanpak effectief is.

6. Verslag van het bestuur

Het bestuur is in het verslagjaar negen maal bijeengekomen en wel op 17 februari, 9 maart, 19 maart, 6 april, 8 juni, 15 september, 20 oktober, 24 november en 30 november 2009. Op 20 oktober heeft het bestuur een bezoek gebracht aan de administrateur. Doel van deze dag was om nader kennis te maken met de processen van de uitvoerder en met de medewerkers die voor het fonds werken.

Hierna volgt een overzicht van een aantal belangrijke onderwerpen die het bestuur heeft behandeld. Deze onderwerpen zijn uitgesplitst naar bestuursbesluiten, communicatie en pensioenregister, een risicoparagraaf, herstelplan, goed pensioenfondsbestuur en beleggingen. Het advies van de deelnemersraad wordt hierin zo veel als mogelijk meegenomen. De deelnemersraad kwam in het verslagjaar vier maal bijeen en wel op 9 maart, 19 maart, 8 juni en 24 november 2009. De deelnemersraad vergaderde één keer met het voltallige bestuur en drie keer met de voorzitter en de secretaris van het bestuur.

6.1 Bestuursbesluiten

Verlenging administratieovereenkomst

Vanaf 1 januari 2009 geldt een nieuwe administratieovereenkomst met Syntrus Achmea Pensioenbeheer voor de duur van vijf jaar. Het bestuur heeft eerder verschillende administrateurs met elkaar vergeleken en uiteindelijk besloten om de uitbesteding van de administratie bij Syntrus Achmea Pensioenbeheer voort te zetten.

CEM-benchmarking

De Vereniging van Bedrijfstakpensioenfondsen (VB) heeft in het verslagjaar aan alle leden aangeboden om mee te doen aan de CEM Benchmark om de kosten die het fonds maakt in het kader van het pensioen- en het vermogensbeheer in kaart te brengen. Deze kosten van het fonds zijn vergeleken met:

- de gemiddelde kosten van het pensioen- dan wel vermogensbeheer van alle bedrijfstakpensioenfondsen die aan het onderzoek deelnemen;
- de kosten van het pensioen- dan wel vermogensbeheer van bedrijfstakpensioenfondsen die qua omvang vergelijkbaar zijn met het fonds.

De deelnemersraad heeft het bestuur geadviseerd deel te nemen aan de CEM Benchmark. Het bestuur heeft dit advies overgenomen.

Voor het pensioenbeheer geldt dat de kosten van het fonds van € 239 per premiebetalende deelnemer en gepensioneerde hoger waren dan de gemiddelde kosten (€ 133). Dit komt vooral doordat het fonds relatief klein is. De kosten van het fonds zijn in vergelijking met qua omvang vergelijkbare fondsen € 76 per premiebetalende deelnemer lager.

Als het gaat om het vermogensbeheer geldt dat de kosten van het fonds 29 basispunten zijn. Dit is lager dan het gemiddelde (34 basispunten). Voor qua omvang vergelijkbare fondsen geldt een kostenpost van ruim 61 basispunten.

Doelstelling van het bestuur voor de komende jaren is het verder terugdringen van de kosten.

Inkomende collectieve waardeoverdracht Nationale Nederlanden

In 2008 is het bestuur een overeenkomst aangegaan met Nationale Nederlanden over de collectieve waardeoverdracht van werkgevers met een gedispenseerde regeling voor de doorsneepportefeuille naar het bedrijfstakpensioenfonds. Omdat de dekkingsgraad van het fonds door de kredietcrisis daalde onder de 100% wilde DNB geen goedkeuring geven aan deze collectieve waardeoverdracht. Hierover zijn gesprekken geweest tussen DNB en Nationale Nederlanden. Nationale Nederlanden heeft toegezegd dat deelnemers er voor een periode van vijf jaar niet op achteruit gaan indien het fonds besluit tot kortingsmaatregelen. Nationale Nederlanden staat hiervoor dus garant. DNB is onder deze voorwaarde akkoord gegaan met de collectieve waardeoverdracht.

De overkomende groep is in de reguliere processen opgenomen, bijvoorbeeld als het gaat om pensioenoverzichten of aanvraagformulieren voor (nabestaanden)pensioen. Alle betrokkenen zijn in het verslagjaar persoonlijk geïnformeerd.

FVP-regeling

Stichting Financiering Voortzetting Pensioenverzekering (FVP) helpt werklozen van 40 jaar en ouder pensioen op te bouwen. Stichting FVP heeft in december 2008 bekendgemaakt dat de FVP-regeling blijft bestaan tot 1 januari 2011. Alleen werknemers die voor 2011 werkloos worden, kunnen nog een FVP-bijdrage aanvragen. Werknemers die in 2010 werkloos worden, kunnen te maken krijgen met een korting op hun FVP-bijdrage indien blijkt dat Stichting FVP uiteindelijk onvoldoende middelen in kas heeft. Het FVP-bestuur beslist daar later over. Conform het huidige reglement zou het pensioenfonds een eventuele korting moeten aanvullen. Het bestuur heeft hierover op 24 november 2009 gesproken. Het bestuur is van mening dat de ongeclausuleerde voortzetting van de pensioenopbouw bij werkloosheid een risico voor het fonds met zich meebrengt waar geen voorziening tegenover staat. Het bestuur heeft aan CAO-partijen gevraagd wat zij hiermee willen. CAO-partijen willen de huidige regeling in 2010 handhaven. Omdat de FVP-regeling per 1 januari 2011 volledig wordt afgeschaft, heeft het bestuur daarnaast aan CAO-partijen gevraagd of en hoe de opbouw bij werkloosheid vanaf 1 januari 2011 voortgezet moet worden en op welke manier zij dit willen financieren. CAO-partijen hebben hierover nog geen definitieve uitspraak gedaan.

Jaarverslag 2008

Het jaarverslag 2008 en de DNB-staten zijn door het bestuur goedgekeurd en vastgesteld. De deelnemersraad heeft kennis genomen van het jaarverslag en de jaarrekening 2008, het actuariel rapport en het accountantsverslag. Gezien de conclusies van de accountant en de certificerende actuaris is de deelnemersraad van oordeel dat er geen aanleiding is te twifelen aan de juistheid van de jaarstukken. De deelnemersraad beveelt het bestuur aan om de aanbevelingen die de accountant en de externe actuaris in het kader van het jaarwerk hebben gedaan, op te volgen.

Jaarwerkcommissie en pensioencommissie

Bij de behandeling van het jaarverslag 2008 heeft het bestuur besloten voor het jaarverslag 2009 een jaarwerkcommissie in te stellen om het jaarverslag voor het bestuur voor te bereiden. Doel van het bestuur is dat het jaarverslag beter aansluit bij de werkzaamheden die het bestuur heeft verricht. Daarnaast wil het bestuur een efficiëntere behandeling in de bestuursvergadering bewerkstelligen. Er is vervolgens een reglement voor de jaarwerkcommissie opgesteld en een reglement voor de al langer bestaande pensioencommissie. De deelnemersraad heeft het bestuur geadviseerd akkoord te gaan met beide reglementen met inachtneming van een aantal opmerkingen. Het bestuur heeft deze opmerkingen overgenomen, met uitzondering van het opnemen van een zittingstermijn omdat dit ook niet geldt voor de andere commissies.

Vergaderprocesverbeteringen

Het bestuur heeft een aantal maatregelen genomen om te komen tot een efficiëntere bestuursvergadering. Er is een voorzittersoverleg ingesteld, bestaande uit de voorzitter en de secretaris van het bestuur en de fondsmanager en bestuursadviseur van de uitvoerder. Het voorzittersoverleg vindt drie weken voorafgaande aan de bestuursvergadering plaats. Tijdens dit overleg wordt onder meer de conceptagenda besproken. Andere verbeterpunten hebben betrekking op de uitvoering van de bestuursbesluiten, de vergaderstukken en de reacties op de notulen.

Vergaderprocesverbeteringen deelnemersraad

Op verzoek van de deelnemersraad wordt de structuur van de deelnemersraadsvergaderingen aangepast. Voortaan wordt voorafgaande aan de deelnemersraadsvergaderingen de agenda toegelicht door de uitvoerder. Daarna vindt de vergadering met de voorzitter en de secretaris van het bestuur plaats.

Voorwaarden voor deelname aan de pensioenregeling

Het bestuur heeft gesproken over het orbapuntensysteem in de verplichtgestelde pensioenregeling van het fonds. De pensioenregelingen van het fonds zijn verplichtgesteld voor alle werknemers met een functie tot en met 194,5 orbapunten en kennen een salarisgrens welke aansluit bij het maximale CAO-loon. Het fonds is bij de uitvoering van de pensioenregeling afhankelijk van de opgaven van de werkgevers binnen de branche. Echter in de praktijk blijkt dat de functiegerelateerde pensioenregeling niet altijd helemaal duidelijk is bij de werkgevers. Er worden bijvoorbeeld werknemers bij het fonds aangemeld die eigenlijk op grond van de verplichtstelling niet verplicht deelnemer zouden moeten zijn. Daarnaast zijn werknemers met een functie onder de 194,5 orbapunten, maar met een salaris boven de loongrens ten onrechte niet aangemeld bij het fonds. Het bestuur heeft daarom een brief met uitleg over het orbapuntensysteem in relatie tot de pensioenregeling naar de werkgevers gestuurd. Ook heeft het bestuur CAO-partijen in overweging gegeven na te denken over het handhaven van de orbapuntengrens voor deelname aan de pensioenregeling en de verplichtstelling te laten gelden voor alle werknemers in de branche, met in achtneming van het bestaande maximale loon. Voor de werkgevers in de branche zou dit betekenen dat alle werknemers, ongeacht functieschaal, tot een salaris van € 38.490 (2010) verplicht zijn aangesloten bij het fonds. Het bestuur heeft CAO-partijen gevraagd te reageren op dit voorstel.

Verbetering overlevingskansen

Het fonds heeft per 31 december 2009 rekening gehouden met een waargenomen verbetering van de overlevingskansen en de trend tot een verdere verbetering van de overlevingskansen. Omdat er nog geen nieuwe AG-prognosetafel beschikbaar is, wordt vooruitlopend daarop een extra toevoeging aan de technische voorziening van 4,29% van de technische voorziening per 31 december 2009 gedaan. Dit percentage is gebaseerd op de nieuwe CBS-tafel met ongewijzigde overige veronderstellingen.

6.2 Communicatie en pensioenregister

Toeslagenlabel

Het verhogen van het pensioen vanwege loon- of prijsstijging heet toeslag. Het bestuur van het fonds beslist jaarlijks of het een toeslag verleent. Dit kan alleen als het fonds daarvoor voldoende financiële middelen heeft. De toeslag voor actieve en inactieve deelnemers alsmede de achterstand in toeslagverlening is vermeld in paragraaf 2.3.

Toeslagenbrief vanwege kredietcrisis en herstelplan

Vanwege de bijzondere economische situatie in 2009 besloot minister Donner dat het toeslagenlabel in 2009 niet gebruikt hoefde te worden. Het fonds heeft in september 2009 met een brief over de toeslagverwachting gecommuniceerd met alle deelnemers en gepensioneerden. Ook zijn werknemers geïnformeerd over het feit dat het recht op waardeoverdracht niet mocht worden uitgevoerd omdat het fonds een dekkingsgraad had van onder de 100%. Het fonds had in de periode tot en met juni 2009 een dekkingsgraad lager dan 100%. Om te voorkomen dat waardeoverdrachten worden gestart en vlak daarna weer moeten stoppen heeft het bestuur besloten dat de dekkingsgraad gedurende 3 maanden 100% of meer moet zijn voordat de overdrachten weer worden opgestart. Dit betekent dat het fonds sinds 1 oktober 2009 weer meewerkt aan waardeoverdrachten. Of een verzoek om waardeoverdracht daadwerkelijk afgehandeld kan worden hangt ook af van de situatie van het andere fonds.

AFM vraagt fonds zelf aan te geven of communicatie goed is

AFM stuurde op 8 december 2008 een tweede self assesment aan pensioenfondsen met het verzoek informatie te geven over de wijze waarop communicatie aan deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden plaatsvindt. AFM vroeg aan te geven hoe het pensioenfonds omging met informatieverstrekking en hoe de zorgplicht werd ingevuld. Het bestuur van het fonds heeft deze self assesment ingevuld. Op 28 april 2009 koppelde AFM de resultaten terug aan het fonds. AFM was van mening dat het fonds 80% scoorde op het terrein van de informatieverstrekking, dat is exact gelijk aan de gemiddelde score van de bedrijfstakpensioenfondsen.

Tijdige verzending UPO's

Voor het fonds zijn de UPO's over het jaar 2008 in mei 2009 verzonden. Voor de gepensioneerden is de informatie over de hoogte van hun pensioen en over de toeslagverlening in januari verstuurd. Het bestuur heeft besloten dat de verzending van de UPO voor ex-deelnemers in 2010 plaatsvindt.

Pensioenregister van start

In de Pensioenwet is bepaald dat de pensioenuitvoerders een pensioenregister inrichten. Het register gaat alle Nederlandse pensioenregelingen via internet toegankelijk maken. Iedereen tussen de 15 en 65 jaar met een burgerservicenummer en een DigiD kan straks inloggen en een overzicht opvragen van zijn eigen pensioenregelingen en AOW-rechten. Zo kan iedere Nederlander straks duidelijk zien hoe hoog zijn totale oudedagsvoorziening is, bij welke pensioenuitvoerder het pensioen is opgebouwd en waar hij terecht kan voor meer informatie. Op 7 mei 2008 is de Stichting Pensioenregister opgericht, een samenwerkingsverband van de pensioenkoepels, verzekeraars en Sociale Verzekeringsbank. De stichting begeleidt de ontwikkeling van het pensioenregister. Voor de ontwikkeling en bouw van het register draagt de pensioensector de kosten zelf. Het is de bedoeling dat het register per 1 januari 2011 van start gaat. In 2009 is bij de uitvoerder, Syntrus Achmea, een project gestart voor de tijdige invoering van het pensioenregister. Syntrus Achmea heeft de pensioenfondsbesturen betrokken bij de voorbereidingen van het pensioenregister.

6.3 Risicoparagraaf

Het bestuur heeft een inventarisatie gemaakt van de financiële en niet financiële risico's waarmee het fonds te kampen heeft die het bereiken van de doelstellingen van het fonds kunnen bedreigen. Het bestuur heeft in 2008 en 2009 aan de hand van het COSO risicobeheersingsmodel en eigen inzichten zelf een risicomodel ontwikkeld. Het bestuur heeft in samenwerking met de betrokken adviseurs en de uitvoerder gebrainstormd welke risico's er zijn, hoe groot de kans is dat een risico zich voordoet, wat de gevolgen voor het pensioenfonds zijn als een risico zich voordoet, welke beheersmaatregelen getroffen moeten worden en wat uiteindelijk het restrisico is. Het bestuur heeft de volgende risico's onderscheiden: uitbesteding, vermogensbeheer, werkgevers, deelnemers, bestuur en beheer, wetgeving en verslaglegging. Het bestuur zal in 2010 het risicobeheersingsmodel doorontwikkelen. Waarnodig zal het bestuur aanvullend beleid formuleren en risico's voor zover deze nog niet zijn opgenomen verder benoemen.

Uitbestedingsrisico

Het pensioenfonds heeft de hoofdlijnen van het interne beheersingssysteem en de opzet van de administratieve organisatie en interne controle vastgelegd in de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN). Het pensioenfonds heeft beleid vastgesteld met betrekking tot de beheersing van risico's die samenhangen met de uitbesteding. Het vermogensbeheer van het fonds is uitbesteed aan F&C Netherlands B.V. en Syntrus Achmea Vastgoed. Syntrus Achmea Pensioenbeheer voert de administratie uit van de pensioenregeling. De condities van uitbesteding zijn vastgelegd in verschillende overeenkomsten: een vermogensbeheerovereenkomst met F&C, een vermogensbeheerovereenkomst met Syntrus Achmea Vastgoed en een overeenkomst met Syntrus Achmea Pensioenbeheer. In deze overeenkomsten zijn onder meer de volgende elementen verwerkt:

- Vastgelegd zijn de specifieke werkzaamheden die Syntrus Achmea Pensioenbeheer, Syntrus Achmea Vastgoed en F&C verrichten voor het fonds.

- ✿ Het bestuur wordt periodiek gerapporteerd over de wijze waarop afspraken worden nagekomen. Daarnaast zijn procedures overeengekomen indien de situatie zich voordoet dat bepaalde serviceafspraken niet kunnen worden nagekomen.
- ✿ Zowel Syntrus Achmea Pensioenbeheer, Syntrus Achmea Vastgoed als F&C verplichten zich deze werkzaamheden op een efficiënte, zorgvuldige en professionele manier uit te voeren.
- ✿ Men verplicht zich tot geheimhouding van de gegevens van het fonds en verklaart in te staan voor de deskundigheid en de betrouwbaarheid van het personeel dat met de uitvoering van de werkzaamheden wordt belast.
- ✿ Syntrus Achmea Pensioenbeheer, Syntrus Achmea Vastgoed en F&C verplichten zich de boekhoudkundige verwerking en verantwoording uit te voeren onder controle van een interne accountantsdienst volgens in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.
- ✿ Aan de drie uitvoerders wordt last en volmacht verleend om al datgene te doen wat in het belang van het fonds en voortvloeiende uit de haar opgedragen taken gewenst, nuttig of noodzakelijk wordt geacht.

Het bepaalde in de overeenkomsten dient als kader voor de werkzaamheden die Syntrus Achmea Pensioenbeheer, Syntrus Achmea Vastgoed en F&C voor het fonds uitvoeren. Met betrekking tot de beleggingen geeft het fonds binnen de kaders van de afspraken nader invulling aan de wijze waarop de werkzaamheden worden uitgevoerd en de beleidslijnen waarbinnen dit dient te gebeuren. Dat gebeurt door het vaststellen van een beleggingsplan door het bestuur waaraan Syntrus Achmea Vastgoed en F&C zich dienen te houden. Ook kan het bestuur door middel van een bestuursbesluit aan de verschillende uitvoerders specifieke bevoegdheden verlenen. Deze besluiten worden vastgelegd in de verslagen van de vergadering van het bestuur en nadien ook in de historische leidraad van het fonds.

De basis voor de interne controle van de pensioenadministrateur is vastgelegd in de overeenkomst tussen het fonds en de administrateur. Een belangrijk aspect hierin is dat de pensioenuitvoerder, Syntrus Achmea Pensioenbeheer, beschikt over een SAS-70 verklaring type 2. Deze verklaring geeft zekerheid dat de bedrijfsprocessen en de daarin opgenomen interne controles, in opzet en bestaan adequaat zijn (type 1) en effectief hebben gewerkt (type 2). Ook heeft het bestuur in 2009 een bezoek gebracht aan de uitvoerder om op deze manier meer zicht te krijgen op de werkprocessen en kennis te maken met de medewerkers die voor het fonds werken.

Ook de vermogensbeheerders beschikken over soortgelijke verklaringen die zekerheid bieden over de interne controles. Met de vermogensbeheerders zijn afspraken gemaakt. Deze zijn in een mandaat vastgelegd dat jaarlijks opnieuw wordt vastgesteld. Deze afspraken betreffen onder andere de samenstelling van de portefeuille, de tactische marges, de performancemeting, de benchmarks, het valuta- en derivatenbeleid en de risicometing en risicobeheersing. Op kwartaalbasis wordt door de vermogensbeheerders gerapporteerd over het gevoerde beleid met betrekking tot de gehele beleggingsportefeuille en het beleid binnen subportefeuilles, de portefeuilledeling, de performance en de performanceattributie. Op maandbasis wordt eveneens gerapporteerd over de ontwikkeling van de dekkingsgraad (schatting) gebaseerd op de marktontwikkelingen, het rentematchingspercentage, de DNB standaardtoets en de ontwikkeling van de Liability Driven Investment (LDI) pools. Aan het eind van het jaar vergelijkt het bestuur de jaarperformance van het afgelopen jaar met de afgesproken benchmarks. Aan het eind van het laatste kwartaal vindt besluitvorming plaats over het strategische en tactische beleid voor het komend beleggingsjaar. Het fonds heeft zijn beleggingsportefeuilles ondergebracht in gemeenschappelijke beleggingsfondsen. Aan het hoofd hiervan staan besturen die een eigen verantwoordelijkheid dragen. Deze beleggingsfondsen rapporteren periodiek aan het bestuur.

Evaluatie van het beleggingsproces

Na het indienen van het herstelplan is door de beleggingscommissie en het bestuur gesproken over de beleggingen en de renteafdekking van het fonds. In deze gesprekken is duidelijk geworden dat zaken anders werkten dan was afgesproken. Waar de oorzaak exact lag was onduidelijk. Daarom heeft het bestuur in 2009 een deskundige benaderd om het functioneren van de beleggings-

commissie te evalueren en aanbevelingen te doen ter verbetering van het beleggingsproces. Dit onderzoek gebeurde op basis van een groot aantal documenten en gesprekken met individuele leden van de beleggingscommissie. De evaluatie was vooral gericht op het besluitvormingsproces. De algemene waarneming is dat de leden van de beleggingscommissie zeer deskundig zijn op het brede terrein van pensioenen en zich grondig hebben verdiept in het beleggingsbeleid en de verschillende beleggingscategorieën. De meeste problemen waar de beleggingscommissie mee te maken heeft zijn vergelijkbaar met die van alle andere fondsen, ook grote, als gevolg van de kredietcrisis en voorts als die van alle andere kleine fondsen als gevolg van de beperkte schaal. Specifiek voor het Bedrijfstakpensioenfonds Groenten- en Fruitverwerkende Industrie is het probleem dat na een lange stabiele periode er erg veel wisselingen in het bestuur en de commissies hebben plaatsgevonden. Zowel op grond van de bestudeerde stukken als de gevoerde gesprekken is geconstateerd dat het bestuurlijk handelen van goede kwaliteit is. Dat neemt niet weg dat er verschillende mogelijkheden zijn het bestuurlijke proces verder te verbeteren. Daartoe zijn de volgende aanbevelingen gedaan:

- Het schaalprobleem vraagt specifieke aandacht.
- Heroverweging van het risicoprofiel op basis van gewijzigde inzichten ten aanzien van de omvang van de risico's.
- Heroverweging of een actief beleggingsbeleid met complexe beleggingsproducten voldoende extra renderend is en of dit opweegt tegen de bestuurlijke last daarvan.
- Heroverweging van de selectie van uitvoerders en adviseurs die bij beleidsvoorbereiding en -uitvoering van beleggingen betrokken zijn.
- Het grote aantal bestuurswisselingen vraagt aandacht.

Het eerste punt, de discussie over het schaalprobleem, staat in 2010 op de bestuursagenda. De werkgeversorganisatie is gevraagd onderzoek te doen naar samenwerking met ondernemingspensioenfondsen in de sector. Punt twee tot en met vier zijn nadrukkelijk aan de orde geweest bij de totstandkoming van het beleggingsbeleid 2010 (zie evaluatie beleggingsportefeuille). Met betrekking tot het laatste punt is besloten dat het bestuur in 2010 een overdrachtsdocument voor nieuwe bestuursleden gaat ontwikkelen.

Evaluatie beleggingsportefeuille/fondsvisie op beleggingen

Gedurende 2009 heeft vanuit het bestuur een grondige evaluatie van de beleggingsportefeuille plaatsgevonden, teneinde lessen te trekken uit de kredietcrisis. Daartoe zijn de volgende randvoorwaarden geformuleerd om een stringent, transparant en verantwoord beleggingsbeleid te bevorderen:

- minder complexiteit van beleggingsproducten;
- beperking van het kredietrisico;
- beperking van het aantal beleggingscategorieën;
- voorkomen van teveel overlap;
- niet beleggen in producten waar meerdere geldstromen naar meerdere partijen gaan;
- beperking van actief beleid, met name voor wat betreft de ontwikkelde markten;
- beperking van exposure op Amerika;
- beperking van illiquide beleggingen;
- handhaving van strategische matchpercentage van 75% voor afdekking renterisico;
- zoveel mogelijk maatschappelijk verantwoord beleggen.

Bij de uitvoering van het beleggingsplan staat de "prudent person"-regel centraal. Deze regel rust op de volgende pijlers:

- deskundig vermogensbeheer;
- de activa worden belegd in het belang van de (gewezen) deelnemers;
- de activa worden zodanig belegd dat de veiligheid, de kwaliteit, de liquiditeit en het rendement van de portefeuille als geheel wordt gewaarborgd; dit betekent dat het risico- en rendementsprofiel van de totale portefeuille steeds afgestemd moet zijn op de verplichtingenstructuur van het fonds, en dat de beleggingen voldoende moeten zijn gespreid (diversificatie).

De in de balans opgenomen financiële instrumenten zijn beleggingen, vorderingen en schulden. Financiële instrumenten zijn opgenomen tegen actuele waarden, voor zover niet anders is aangegeven. De belangrijkste risico's hierbij zijn:

Valutarisico

Valutarisico is het risico dat de waarde van de beleggingen verandert door veranderingen in valutakoersen. Het fonds dekt het valutarisico van niet-euro beleggingen nagenoeg voor 100% af.

Renterisico

Renterisico is het risico dat het saldo van de waarden van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen verandert door veranderingen in de marktrente. Het renterisico wordt beheerst binnen het ALM-proces. Doordat de waardering van verplichtingen op marktbasis (FTK) plaatsvindt, zal het renterisico voor de totale financiële positie van het fonds veel explicieter zichtbaar worden en een dominante rol spelen. Het bestuur evalueert ieder kwartaal haar rentevisie.

Marktrisico

Marktrisico is het risico dat de waarde van de zakelijke waarden (voornamelijk aandelen, convertibles, Commodities en direct vastgoed) verandert door veranderingen in de marktwaardering van deze waarden. Het structurele marktrisico is in kaart gebracht door een ALM-studie. Daarin wordt een zodanige beleggingsmix vastgesteld dat het marktrisico acceptabel is. De beheersing van het risico wordt in de hand gehouden door spreiding en diversificatie van de gehouden beleggingsproducten.

Kredietrisico

Het fonds probeert het tegenpartijrisico te beperken door afspraken te maken over de kredietwaardigheid van partijen waarin wordt belegd. Het fonds neemt momenteel beperkt kredietrisico's in de vastrentende beleggingen. In het jaar 2009 is het de actieve beheerders toegestaan om een deel van de portefeuille te beleggen in 'investment grade' credits, High Yield beleggingen en schuldbekentenissen in opkomende markten. Voor al deze beleggingen zijn beperkingen vastgesteld. Het bestuur houdt toezicht op deze risico's door de vermogensbeheerder periodiek te laten specificeren welk deel van de beleggingen een verhoogd risico met zich meebrengt.

6.4 Herstelplan

Aan het eind van 2008 en het begin van 2009 waren er forse verliezen op de beurzen. Daarnaast was sprake van een lage rente. Als gevolg hiervan had het fonds eind 2008 een dekkingsgraad onder de 100%. Dat wil zeggen dat er onvoldoende financiële middelen zijn om aan alle (toekomstige) verplichtingen te voldoen. De Pensioenwet stelt regels voor het geval de dekkingsgraad van een pensioenfonds onvoldoende is. Pensioenfondsen zijn verplicht dit direct te melden bij de toezichthouder, De Nederlandsche Bank (DNB). Het fonds heeft een dekkingstekort als de dekkingsgraad lager is dan 105% en een reservetekort als de dekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad. Deze is voor het fonds 116,7% (eind 2008).

Het fonds moest dus een herstelplan indienen bij DNB. Vanwege de uitzonderlijke situatie is de hersteltermijn gewijzigd van drie naar vijf jaar. Bij vaststelling van de definitieve jaarrekening 2008 is gebleken dat de dekkingsgraad ultimo 2008 90,7% bedraagt. In het herstelplan dat in maart 2009 is opgesteld, is uitgegaan van een dekkingsgraad van 92,6%. Het bestuur heeft het herstelplan op 31 maart 2009 naar DNB verzonden. In het herstelplan beschrijft het fonds welke maatregelen het de komende jaren neemt om te zorgen dat de dekkingsgraad weer boven 105% komt. Allereerst is door CAO-partijen besloten de pensioenpremie per 1 april 2009 met 4,6% te verhogen. Werkgever en werknemer betalen beiden een deel van deze premieverhoging. Hierbij verschilt per kalenderjaar de verdeling van deze premie tussen werknemer en werkgever. De premie is per 1 april 2009 verhoogd naar 18,1% voor regeling 1 en naar 20% voor regeling 2. Daarnaast staat in het herstelplan

dat de pensioenuitkeringen en de opgebouwde pensioenen de komende vijf jaar met ingang van 1 januari 2009, niet worden aangepast aan de stijging van de prijzen of lonen. Dit is overigens conform het beleidskader. Verder wordt voor de premies voor de voorwaardelijke overgangsregeling die vanaf 2012 worden geïnd, een bestemde reserve gevormd welke niet tot het vrije vermogen wordt gerekend. Het beleggingsbeleid wordt niet aangepast. Het fonds heeft het renterisico strategisch voor 75% afgedekt. Het bestuur heeft daarnaast gekeken of de wijze waarop de rentematching wordt toegepast voldoende toereikend is. Geconstateerd is dat de effectiviteit van de rentematch wordt verminderd door kredietrisico binnen de gebruikte beleggingsinstrumenten. De beleggingscommissie heeft hieraan eind 2009 en begin 2010 veel aandacht besteed. In de risicoparagraaf (paragraaf 6.3) kunt u hier meer over lezen. De deelnemersraad heeft op 9 en 19 maart 2009 vergaderd over het concept-herstelplan en heeft het bestuur geadviseerd hiermee in te stemmen. DNB heeft op 13 augustus 2009 ingestemd met het herstelplan.

Het fonds heeft in februari 2010 een eerste evaluatie van het herstelplan bij DNB ingediend. Volgens het herstelplan werd per 31 december 2009 een dekkingsgraad verwacht van 97,4%. De daadwerkelijke dekkingsgraad bedroeg 101,6%. Bij het bepalen van de dekkingsgraad is rekening gehouden met de inkomende waardeoverdracht vanuit Nationale Nederlanden (zie ook de paragraaf bestuursbesluiten) en een verbetering van de overlevingskansen. De dekkingsgraad is ten opzichte van 31 december 2008 fors gestegen. Deze stijging is vooral veroorzaakt door een verandering van de rentetermijnstructuur en rendement.

6.5 Goed pensioenfondsbestuur

In 2005 publiceerde de Stichting van de Arbeid (STAR) de "Principes voor goed pensioenfondsbestuur". Deze principes bieden kaders voor zorgvuldig bestuur, intern toezicht, verantwoording, deskundigheid, openheid en communicatie. Maar ook andere regels spelen een rol: zo is de Code Tabaksblat van belang voor het beleggingsbeleid. Sinds 2007 zijn de Principes voor goed pensioenfondsbestuur van de STAR verankerd in de Pensioenwet. De bedoeling van de principes is dat een pensioenfondsbestuur weet waarvoor het verantwoordelijk is en hoe het die verantwoordelijkheid moet dragen en moet afleggen.

Compliance officer

Het bestuur heeft in 2009 de heer J. de Graaf van Cijf'rs benoemd tot compliance officer. Het bestuur was niet tevreden over de rapportage van de vorige compliance officer. Daarnaast speelde ook kostenoverwegingen een belangrijke rol. De deelnemersraad is akkoord gegaan met benoeming van de heer De Graaf. Uit de rapportage van de compliance officer over het jaar 2009 zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen.

Zelfevaluatie

Het bestuur heeft een eigen evaluatieformulier ontwikkeld. Hiermee evalueert het bestuur jaarlijks het functioneren van het bestuur en haar commissies en aan het fonds gerelateerde organen. De evaluatie vindt plaats aan de hand van de volgende onderwerpen: deskundigheid en samenstelling bestuur, bijdrage leden bestuur, tijd/efficiency bestuursvergaderingen, bevoegdheden/verwachtingen, functioneren commissies, gedragscode, verantwoording over het gevoerde beleid, strategie en beleid, goed pensioenfondsbestuur, uitbesteding, transparantie, openheid en communicatie. Door alle extra activiteiten in het verslagjaar is de evaluatie uitgesteld naar februari 2010. De resultaten hiervan komen terug in het jaarverslag 2010.

Deskundigheidsbevordering

Het bestuur heeft in 2009 besloten om een opleidingsdag over uitbesteding te organiseren. De opleidingsdag heeft plaatsgevonden in februari 2010.

Het bestuur streeft er naar dat zowel de deelnemersraad als het verantwoordingsorgaan in collectieve zin voldoet aan deskundigheidsniveau 1. In 2010 wordt een opleiding georganiseerd voor leden van de deelnemersraad en het verantwoordingsorgaan.

Intern toezicht

Het bestuur heeft gekozen voor het instellen van een visitatiecommissie. Het bestuur geeft de visitatiecommissie de opdracht om elke drie jaar het functioneren van het bestuur van het fonds kritisch te bezien. Daarbij komen in ieder geval de volgende drie taken aan de orde:

- het beoordelen van beleids- en bestuursprocedures en –processen en de ‘checks en balances’ binnen het fonds;
- het beoordelen van de wijze waarop het fonds wordt aangestuurd;
- het beoordelen van de wijze waarop door het bestuur wordt omgegaan met de risico's op lange termijn.

Het bestuur heeft in het verslagjaar twee mogelijke opties voor een visitatiecommissie besproken. Omdat er door de Pensioenwet al veel controlemechanismen zijn ingebouwd, heeft het bestuur ervoor gekozen om de basiskwaliteit te laten toetsen. Zowel deelnemersraad als verantwoordingsorgaan konden zich hierin vinden. Uiteindelijk is de keuze gevallen op Basis en Beleid. Basis en Beleid presenteerde tijdens de bestuursvergadering van november een plan van aanpak. Aan DNB is in 2009 gemeld dat de visitatie in 2010 wordt afgerond. De visitatiecommissie heeft begin 2010 een aantal interviews gehouden met bij het fonds betrokken personen. Het verslag van de visitatiecommissie is in een aparte paragraaf opgenomen.

Klachten- en geschillenregeling

De deelnemersraad heeft het bestuur geadviseerd akkoord te gaan met het klachtenreglement en het geschillenreglement. Het bestuur heeft dit advies overgenomen.

6.6 Beleggingen

De beleggingscommissie is in het verslagjaar negen keer bijeen geweest, te weten op 12 januari, 26 januari, 23 februari, 9 maart, 18 mei, 22 juni, 10 september, 2 november en 10 december 2009.

Vermogensbeheerovereenkomst Syntus Achmea Vastgoed

De beleggingscommissie en de deelnemersraad hebben het bestuur geadviseerd in te stemmen met de vermogensbeheerovereenkomst Syntus Achmea Vastgoed. Het bestuur heeft dit advies overgenomen. De overeenkomst is aangegaan voor een jaar met ingang van 1 januari 2009. De overeenkomst wordt steeds stilzwijgend verlengd met een jaar tenzij de overeenkomst uiterlijk op 30 juni van enig jaar wordt opgezegd.

Marktontwikkelingen, terugblik op 2009

Het jaar 2009 stond in het teken van de nasleep van de kredietcrisis. De economische groei bereikte dieptepunten die alleen hun evenknie vonden in de depressiejaren van de jaren dertig. Vooral de export en de consumptie van duurzame goederen stonden onder druk, zodat de wereldeconomie per saldo een flinke terugslag beleefde.

Vanaf het voorjaar van 2009 tekende zich echter een herstel op de financiële markten af, met name onder impuls van het bijzonder ruime monetaire beleid van centrale banken (zeer lage renteniveaus) en het stimuleringsbeleid van overheden. Conjunctuurindicatoren voor Amerika en Europa lieten gaandeweg het jaar een verbetering zien. In lijn hiermee was in de tweede helft van 2009 voor zowel Amerika als de meeste landen in het eurogebied weer sprake van een iets aantrekkende economische groei. Daarmee is bepaald niet gezegd dat de problemen achter de rug zijn. Duidelijk is dat de hoge werkloosheid in veel landen moet worden omgebogen en hetzelfde geldt op termijn voor de fors opgelopen begrotingstekorten van veel overheden. Keerzijde van de lage bezettingsgraden en hoge werkloosheid is dat de inflatie vooralsnog op een laag niveau blijft.

In de diverse opkomende landen ('Emerging Markets') kreeg de economie een kleinere tik en was het herstel, mede dankzij overheidsingrepen, relatief veerkrachtig. Zo bleef China veel investeren in infrastructuur en toonden ook belangrijke opkomende markten als India en Brazilië hun structurele vooruitgang. Bijgevolg boekten de aandelenmarkten in de 'Emerging Markets' in 2009 ook de grootste winst, met een gemiddelde stijging van ruim 70%. De stijging van de aandelenmarkten in Amerika en Europa kwam in 2009 gemiddeld uit op respectievelijk 25% en 30%, terwijl Japan achterbleef met een plus beneden de 10%.

Om de kredietcrisis te bestrijden bleef de geldmarktrente in het eurogebied zeer laag. Aan de lange kant van de rentecurve ontstond wel opwaartse druk. Deels was dit een correctie op de scherpe daling van de lange rente eind 2008 op het toppunt van de kredietcrisis. Anderzijds wordt het risico ingeprijsd dat het zeer ruime beleid van centrale banken op termijn wel tot hogere inflatie kan leiden. Ook het risico van ontsporende overheidsfinanciën drukt de lange rente op staatsobligaties omhoog. Per saldo steeg de 10-jaars rente in Duitsland met ongeveer 40 basispunten tot 3,4% eind 2009. De 30-jaars swaprente in het eurogebied steeg met ongeveer 50 basispunten tot bijna 4% aan het eind van het jaar. De risico-opslag op bedrijfsobligaties daalde in de loop van 2009 scherp, ten teken dat het faillissementsrisico van bedrijven lager werd ingeschat en de risicobereidheid van beleggers weer toenam. Bijgevolg lieten de 'investment grade' bedrijfsobligaties een hoog rendement zien van ongeveer 20%, terwijl de high yield obligaties zelfs ongeveer 45% rendeerden.

De kredietcrisis heeft ook zijn sporen getrokken op de vastgoedmarkten, zeker ook in Nederland met haar relatief open economie. In 2009 is het totale transactievolume van vastgoed in Nederland met ongeveer een derde afgenomen in vergelijking met 2008. Het afgelopen jaar bleven de huurprijzen van vastgoedobjecten op een redelijk niveau liggen. Vooral het stijgende aanvangsrendement (de theoretische huur bij koop gedeeld door de marktwaarde van het object) zorgde voor een afwaardering van het vastgoed. Onderliggend is het verschil tussen vastgoed op A-locaties en vastgoed op B- en C-locaties verder toegenomen wat zich uit in een afwijkende trend in aanvangsrendementen, huurprijzen, aanbod, opname en leegstand.

In 2009 zijn de risicopremies op hypotheeklen hoog gebleven als gevolg van de ontwikkelingen op de financiële markten, wat resulteerde in hoge marges op particuliere en zakelijke hypotheeklen. Om de woningmarkt een impuls te geven is de kostengrens voor woninghypotheeklen met een Nationale Hypotheek Garantie verhoogd. De zakelijke hypotheekmarkt kenmerkte zich in 2009 door een toename in de voorzieningen die zijn getroffen voor dubieuze debiteuren.

Beleggingen in het verslagjaar

Onderstaande tabel laat de beleggingen in procenten zien van 2009 en 2008. Gedurende 2009 heeft de herbalancering van de portefeuille, alsmede de positieve marktontwikkeling, geleid tot een hoger gewicht van zakelijke waarden. Eind 2009 bedroeg de strategische mix 48% zakelijke waarden (incl. 8% vastgoed) en 52% vastrentende waarden. Een belangrijke uitkomst van de in het verslagjaar uitgevoerde ALM studie is, dat de strategische asset-mix op totaalniveau in defensieve richting zal worden gestuurd, te weten 40% zakelijke waarden (inclusief 8% vastgoed) en 60% vastrentende waarden.

	Weging 31/12/2009	Norm 2009	Weging 31/12/2008	Norm 2008
Aandelen	32%	31%	24%	35%
Overig	7%	7%	11%	17%
Totaal zakelijke waarden	39%	38%	35%	52%
Obligaties	12%	13%	10%	14%
Totaal vastrentende waarden	12%	13%	10%	14%
Subtotaal liquide portefeuille	51%	51%	45%	66%
Hypotheken / Direct onroerend goed	14%	14%	17%	16%
Deposito's / afbouw portefeuille	4%	4%	n.v.t.	n.v.t.
LDI en Zero Coupon Bonds *	31%	31%	38%	17%
Subtotaal illiquide portefeuille	49%	49%	55%	34%
Totale portefeuille	100%	100%	100%	100%

* Een nadere toelichting op LDI en Zero Coupon Bonds is verder op in deze paragraaf weergegeven.

Rendement van de beleggingsportefeuille

Het rendement van de totale portefeuille kwam in 2009 uit op 9,3%, tegen een samengesteld benchmarkresultaat van 8,7%. De F&C portefeuille, dat is exclusief de beleggingscategorieën die zijn ingedeeld in de illiquide portefeuille, rendeerdde 29,4% (benchmark: 28,4%). De outperformance kwam met name op het conto van de Convertibles en de Global Credits. Beide categorieën presteerden duidelijk boven de benchmark.

Bijna alle onderdelen van de beleggingsportefeuille lieten een fors herstel zien, met uitzondering van direct vastgoed. Opvallend waren de hoge rendementen binnen de obligatieportefeuille, welke werden veroorzaakt door een scherpe daling van de risico-opslag op bedrijfsobligaties. Dit in tegenstelling tot 2008 waar een scherpe stijging van de risico-opslag juist zorgde voor een negatief rendement van de obligatieportefeuille. De LDI pools en de zero coupon bonds lieten een negatief rendement zien door de stijging van de lange rentetarieven. Dit moet echter worden gezien in relatie met de marktwaarde ontwikkeling van de verplichtingen van het fonds.

Rendementen %	2009		2008		Benchmarks
	portefeuille	benchmark	portefeuille	benchmark	
Liquide Portefeuille					
Aandelen	31,0	31,9	-45,0	-41,1	FTSE developed, Small Caps indices en MSCI Emerging Markets
Converteerbare Obligaties	38,5	27,8	-22,5	-29,8	UBS customized global focus index
Grondstoffen	10,6	11,4	-51,3	-48,5	S&P Goldman Sachs Commodity Index
Obligaties	27,2	22,6	-17,2	-8,8	Lehman (F&C samengesteld), EMBI Global Diversified
Leningen op schuldbekentenis	6,8	4,6	6,9	8,0	3 maands Euribor
Totaal Liquide Portefeuille	29,4	28,4	-36,5	-29,8	
Illiquide portefeuille					
Hypotheken	0,8	3,1	13,3	9,1	Lehman Euro Aggregate Government Bond AAA Index
Direct onroerend goed	-8,8	-8,8	-0,4	0,9	ROZ / WM Direct Onroerend Goed Participatie index / NCREIF ODCE
Zero Coupon Bonds	-7,6	-7,6	-6,1	-6,1	Portfolio return is benchmark return
Deposito's / liquide middelen	0,0	0,0	nvt	nvt	3 maands Euribor
Alternatieve Investerings	7,4	7,4	-42,6	4,8	Portfolio return is benchmark return
GTA	14,8	14,8	-14,6	4,8	Portfolio return is benchmark return
LDI *	-4,8	-4,8	73,4	73,4	Portfolio return is benchmark return
Totaal portefeuille	9,3	8,7	-13,3	-7,6	Samengesteld

Ontwikkeling dekkingsgraad

De dekkingsgraad van het fonds steeg in 2009 van 90,7% naar 101,6%, een fors herstel. Dit herstel is vooral te danken aan het bovengemiddelde rendement op de beleggingsportefeuille en aan het feit dat de afdekking van het renterisico ongeveer 75% bedroeg (en niet 100%). Per saldo was sprake van een behoorlijke stijging van de lange rentetarieven in het eurogebied en bij een rentematch van ongeveer 75%, levert dit een positief effect op de dekkingsgraad.

De afdekking van het renterisico wordt binnen de portefeuille gedaan met behulp van de zogenoemde LDI pools en met zero coupon bonds. Van belang is dat in het verslagjaar geen sprake was van een evenwichtige verdeling van de rentematch over de verschillende looptijden. Dit kwam enerzijds omdat begin 2009, conform bestuursbesluit, geen reguliere update van de rentematch plaatsvond aan de hand van nieuwe verplichtingen gegevens. De reden hiervoor was dat er nagenoeg geen liquiditeiten aanwezig waren om deze aankoop van matching assets (LDI en/of zero coupon obligaties) te financieren en het bestuur het verkopen van overige beleggingen niet wenselijk achtte. Eind 2008 zijn, vooruitlopend op de collectieve waarde overdrachten van gedispenseerde regelingen, wel extra beleggingen gedaan in de LDI pools met looptijdsegment 2016-2021 en 2021-2026, alsmede in euro zero coupon staatsobligaties met een hoge rentegevoeligheid (segment 2031-2036). De hierdoor ontstane overweging op het korte en middensegment van de rentecurve heeft in 2009 goed uitgewerkt vanwege een duidelijk steiler wordende swapcurve in het eurogebied. Op zichzelf heeft dit curverisico de dekkingsgraad dus positief beïnvloed (ten opzichte van een neutrale curvepositie). Voor 2010 is wel het besluit genomen om dit curverisico dicht te zetten en een neutraal matchbeleid over de looptijden na te streven.

Met de fondsvisie op beleggingen als basis heeft het bestuur uitgebreid overleg gevoerd met de vermogensbeheerder F&C en de betrokken consultants Towers Watson en Mercer over hoe het beleggingsbeleid voor 2010 ingevuld moet worden. Dit heeft geleid tot de volgende conclusies:

- Op basis van de in 2009 uitgevoerde ALM-studie wordt de strategische asset-mix van het fonds aangepast door het gewicht van zakelijke waarden (incl. vastgoed) te verlagen van 48% naar 40% en het gewicht van vastrentende waarden te verhogen van 52% naar 60%.
- De strategische afdekking van het renterisico blijft gehandhaafd op 75% met een bandbreedte van plus en min 5%-punt. Dit matchpercentage wordt op kwartaalbasis door F&C gemonitord en gecorrigeerd tot 75% indien de bandbreedte wordt overschreden. Er wordt een aangescherpte definitie van de rentematch gehanteerd, omdat alleen wordt gerekend met de LDI pools, zero coupon bonds en eventuele staatsobligaties terwijl de overige vastrentende waarden (zoals credits) buiten beschouwing worden gelaten.
- De rentematch zal zoveel mogelijk neutraal worden ingevuld met behulp van de LDI pools en de ingenomen curvepositie van 2009 wordt dus beëindigd.
- De vermogensbeheerder F&C zal geen actief allocatiebeleid over de beleggingscategorieën voeren. Wel is binnen de aandelenportefeuille beperkte ruimte voor de vermogensbeheerder om een allocatiebeleid over de regio's te voeren (binnen bandbreedtes van plus en min 3%-punt).
- Binnen de aandelenportefeuille worden de hoofdregio's Europa en Amerika beheerd via een 'enhanced index' beleid, zodat de afwijking versus de benchmark ('tracking error') voor een groot deel van de aandelenportefeuille op voorhand beperkt is. De beleggingen in Emerging Markets worden wel via een actief mandaat gecontinueerd, mede omdat een passieve oplossing de nodige kosten met zich meebrengt.
- Er zal nog wel worden getoetst of de huidige vermogensbeheerder F&C bij de beste aanbieders behoort, zowel voor 'enhanced index' aandelenbeleid als voor de Emerging Markets aandelen (gelet op criteria als performance, kosten en duurzaam beleid).
- De posities in Convertibles, High yield obligaties en small caps aandelen zullen worden afgebouwd, omdat deze categorieën niet passen in de gestelde randvoorwaarden van het beleggingsbeleid zoals opgenomen in paragraaf 6.3.
- Het liquidatieproces van de posities in Fund of Hedge funds en GTAA-onderpand portefeuille wordt in 2010 voortgezet. Eind 2009 was ongeveer 70 à 75% van de oorspronkelijke beleggingen geliquideerd en naar verwachting kan het resterende deel in 2010 volgen.
- Het bestuur overweegt om naast de aandelenportefeuille ook een deel van de obligatieportefeuille duurzaam te beleggen. De mogelijke overgang van Global Credits naar het nieuwe F&C Global Ethical Bond fund past in dit kader, maar hierover wordt gesproken als alle informatie beschikbaar is om een goed onderbouwde beslissing te nemen.
- De afdekking van het renterisico via de LDI pools is door het bestuur kritisch bezien, met name vanwege het opgetreden krediet- en illiquiditeitsrisico in de onderliggende 'onderpandportefeuille' van de LDI pools. Er is serieus gekeken naar een alternatieve oplossing via discretionaire swaps en staatsobligaties, maar dit blijkt bij deze schaalgrootte geen kostenefficiënte oplossing. Het bestuur hecht er zeer aan, dat de door F&C ingezette beweging om de achterliggende LDI euribor portefeuille geleidelijk te sturen naar liquide staatspapier wordt doorgezet en het kredietrisico dus zoveel mogelijk wordt weggenomen.
- Een positie in staatsobligaties zal worden opgebouwd teneinde de rentematch aan de korte kant deels te kunnen invullen via beleggingen met laag kredietrisico.
- Het bestuur heeft besloten om de huidige belegging in het Commodities-fonds voort te zetten ondanks het feit dat zij zich niet zo comfortabel voelt met de wijze waarop dit product is opgebouwd. F&C zal in de eerste helft van 2010 voorstellen aandragen voor een andere invulling van de Commodities-belegging.
- De normweging tussen particuliere en zakelijke hypotheek (nu 40-60) wordt verschoven naar 60% particulier en 40% zakelijk, teneinde het risicoprofiel van de hypotheekportefeuille te verlagen. Het belang in vastgoed Noord-Amerika zal indien de mogelijkheid daartoe zich voordoet, worden afgebouwd ten gunste van vastgoed Nederland.

De Z-score over 2009

De z-score wordt ieder jaar berekend en geeft de afwijking weer van het feitelijke rendement ten opzichte van het door het fonds vastgestelde rendement. Er kan vrijstelling worden verzocht door een werkgever als over vijf kalenderjaren blijkt dat het feitelijk behaalde rendement van het fonds significant negatief afwijkt van het rendement van de meetlat. De voorlopige z-score voor het jaar 2009 is 0,36. Het 5-jaars gemiddelde over de periode 2005-2009 bedraagt 0,06.

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

Het fonds heeft het Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB) nadrukkelijk in haar beleggingsbeleid geïntegreerd. Daartoe wordt er rekening gehouden met wettelijke verplichtingen en maatschappelijke ontwikkelingen, zoals onder andere zijn vastgelegd in de Code Tabaksblat en de 'Principles for Responsible Investment' van de Verenigde Naties.

Het fonds belegt via F&C in aandelen waarop het REO-beleid van toepassing is. Op jaarbasis (en indien nodig frequenter) wordt door de vermogensbeheerder F&C een prioriteitenlijst samengesteld op basis van een combinatie van top down (macro-economische risico's op het gebied van milieu, maatschappij en ondernemingsbestuur) en bottom up factoren (input van het fonds, mogelijkheid tot beïnvloeding en het belang in bepaalde ondernemingen). Tevens wordt een aantal criteria op het gebied van milieu, maatschappij en ondernemingsbestuur (ESG-criteria) vastgesteld.

Tegen deze achtergrond wordt binnen de beleggingsportefeuille door de vermogensbeheerder screening toegepast, actief gebruik gemaakt van het spreek- en stemrecht op aandeelhoudersvergaderingen en een constructieve dialoog ('engagement') gezocht met ondernemingen in de portefeuille. Ten aanzien van screening hanteert het fonds een beleggingsbeleid, waarbij producenten clusterbommen en landmijnen expliciet worden uitgesloten. Het beleid van stemmen en de 'engagement' wordt door de vermogensbeheerder verzorgd voor alle aandelenfondsen waarin door het fonds is belegd ('F&C responsible engagement overlay'). Over de resultaten van dit verantwoorde beleid wordt door F&C op kwartaalbasis verantwoording afgelegd.

Het fonds maakt binnen F&C deel uit van een werkgroep maatschappelijk verantwoord beleggen namens een aantal pensioenfondsen. De werkgroep is in gesprek met F&C over de uitbreiding van het maatschappelijk verantwoord beleggen.

Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO) – benchmarkonderzoek

De VBDO brengt sinds drie jaar een benchmarkonderzoek uit waarin de stand van zaken van het verantwoord beleggingsbeleid bij Nederlandse pensioenfondsen wordt gemeten. Daarbij wordt gekeken naar beleid, implementatie en verantwoording. Bedrijfstakpensioenfonds voor de Groenten- en Fruitverwerkende Industrie heeft in 2009 voor het eerst, en op vrijwillige basis, meegedaan aan dit onderzoek. In het universum van 51 deelnemende Nederlandse pensioenfondsen behaalde het fonds een verdienstelijke 11e plaats. Het bestuur zal in samenwerking met de vermogensbeheerder F&C bezien welke verbeterpunten op het gebied van verantwoord beleggen nog kunnen worden geboekt. In dit kader past een mogelijke duurzame invulling van een deel van de obligatieportefeuille.

6.7 Toekomst 2010

Het bestuur zal in het jaar 2010 in het bijzonder aandacht besteden aan de uitwerking van het beleggingsbeleid zoals dat is vastgesteld na de evaluatie, het onderzoek naar het vergroten van het draagvlak van het fonds, een cursus over uitbesteding in het kader van de deskundigheidsbevordering van het bestuur en de zelfevaluatie van het bestuur.

7. Jaarrekening

Balans per 31 december 2009 (na resultaatbestemming)

(in eenheden van duizend euro)

	31 december 2009	31 december 2008
Activa		
Beleggingen (1)		
Beleggingen voor risico pensioenfonds		
Zakelijke waarden	58.168	42.014
Vastrentende waarden	68.416	62.041
Overige beleggingen	3.086	7.498
	<u>129.670</u>	<u>111.553</u>
Vorderingen en overlopende activa (2)		
Premies	1.699	1.075
Overige vorderingen	97	939
	<u>1.796</u>	<u>2.014</u>
Liquide middelen (3)	1.581	512
	<u>133.047</u>	<u>114.079</u>

	31 december 2009	31 december 2008
Passiva		
Reserves (4)		
Cumulatief verliessaldo	(20.839)	(28.241)
Solvabiliteitsreserve	22.922	18.150
	<u>2.083</u>	<u>(10.091)</u>
Technische voorzieningen (5)		
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds	129.503	108.891
Spaarfonds gemoedsbezwaarden	65	77
	<u>129.568</u>	<u>108.968</u>
Overige schulden en overlopende passiva (6)	1.396	15.202
	<u>133.047</u>	<u>114.079</u>

Staat van baten en lasten over 2009

(in eenheden van duizend euro)

		2009	2008
Baten			
Premiebijdragen risico pensioenfonds	(7)	10.673	8.873
Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds	(8)	9.770	(15.514)
Overige baten	(9)	7	-
		<u>20.450</u>	<u>(6.641)</u>
Lasten			
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen	(10)		
Pensioenopbouw		7.381	4.282
Wijziging voorziening pensioenverplichtingen uit hoofde van waardeoverdrachten		14.330	303
Rentetoevoeging		3.020	3.809
Verzwarend overlevingstafels		5.327	-
Onttrekking voor pensioenuitkeringen		(2.632)	(2.294)
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten		(42)	(40)
Wijziging marktrente		(7.647)	23.129
Overige mutaties		875	800
Totaal mutatie voorziening pensioenverplichtingen		<u>20.612</u>	<u>29.989</u>
Pensioenuitkeringen	(11)	2.852	2.336
Pensioenuitvoeringskosten	(12)	1.349	1.190
Saldo overdrachten van rechten	(13)	(16.614)	(183)
Wijziging overige technische voorziening		(12)	6
Premies herverzekering		26	27
Overige lasten		63	25
Saldo boekjaar		12.174	(40.031)
Bestemming saldo boekjaar			
Algemene reserve		-	(13.276)
Solvabiliteitsreserve		4.772	1.486
Cumulatief verliessaldo		7.402	(28.241)
		<u>12.174</u>	<u>(40.031)</u>

Toelichting op de balans per 31 december 2009

(in eenheden van duizend euro)

1. Beleggingen

Beleggingen voor risico pensioenfondsen

	Stand per 1 januari	Aankopen, investeringen en verstrekking	Voor- en nadelige verschillen	Verkopen en aflossingen	Stand per 31 december
Zakelijke waarden					
Vastgoed	11.214	374	(1.372)	-	10.216
Aandelen	30.800	7.349	10.317	(514)	47.952
	<u>42.014</u>	<u>7.723</u>	<u>8.945</u>	<u>(514)</u>	<u>58.168</u>
Vastrentende waarden					
Obligaties	54.002	5.611	926	(4.238)	56.301
Participaties in hypotheke	7.827	286	(225)	-	7.888
Leningen op schuldbekentenis	10	-	-	(4)	6
Deposito's	202	4.019	-	-	4.221
	<u>62.041</u>	<u>9.916</u>	<u>701</u>	<u>(4.242)</u>	<u>68.416</u>
Derivaten	(3)	-	222	(296)	(77)
Overige beleggingen					
GTAA en Commodities	5.515	300	53	(3.444)	2.424
Hedge funds	2.186	2.143	(1.530)	(2.142)	657
Overige beleggingen	(203)	208	-	-	5
	<u>7.498</u>	<u>2.651</u>	<u>(1.477)</u>	<u>(5.586)</u>	<u>3.086</u>
	<u>111.550</u>	<u>20.290</u>	<u>8.391</u>	<u>(10.638)</u>	<u>129.593</u>
Derivaten met een negatieve waarde	3				77
Beleggingen	<u>111.553</u>				<u>129.670</u>

Uitsplitsing actuele waarde naar waarderingsmethode

Op basis van de stand ultimo boekjaar kan het volgende onderscheid worden gemaakt:

	Directe markt- noteringen	Afgeleide markt- noteringen	Waarderings- modellen en -technieken	Totaal
31 december 2009				
Vastgoed	-	-	10.216	10.216
Aandelen	47.952	-	-	47.952
Obligaties	17.117	39.184	-	56.301
Hypothecaire leningen	-	3.502	4.386	7.888
Leningen op schuldbekentenis	6	-	-	6
Deposito's	4.221	-	-	4.221
Commodities	2.424	-	-	2.424
Hedge funds	-	657	-	657
Derivaten	-	(77)	-	(77)
Overig	5	-	-	5
	<u>71.725</u>	<u>43.266</u>	<u>14.602</u>	<u>129.593</u>

Zakelijke waarden	2009	2008
Vastgoed		
<i>Indirecte beleggingen</i>		
Participaties aandelenfonds vastgoed	9.919	11.006
Kortlopende vorderingen inzake vastgoed	261	203
Liquide middelen inzake vastgoed	36	5
	<u>10.216</u>	<u>11.214</u>
Aandelen		
<i>Indirecte beleggingen</i>		
Participaties in aandelenfondsen	47.952	30.800
	<u>58.168</u>	<u>42.014</u>

Vastrentende waarden	2009	2008
Obligaties		
<i>Indirecte beleggingen</i>		
Participaties in obligatiefondsen	56.301	54.002
Van het bedrag ad 56.301 (2008: 54.002) heeft 31.087 (2008: 33.913) betrekking op LDI pools.		
Participaties in hypotheke		
<i>Indirecte beleggingen</i>		
Participaties in hypotheekfondsen	7.684	7.621
Kortlopende vorderingen inzake participaties in hypotheke	143	197
Liquide middelen inzake participaties in hypotheke	61	9
	<u>7.888</u>	<u>7.827</u>
Leningen op schuldbekentenis	6	10
Deposito's	4.221	202
Totaal vastrentende waarden	<u>68.416</u>	<u>62.041</u>

	31-12-2009			31-12-2008		
	Positieve waarde	Negatieve waarde	Saldo	Positieve waarde	Negatieve waarde	Saldo
Valutaderivaten	-	77	(77)	-	3	(3)
Overige beleggingen						
Commodities					2.424	1.883
GTAA					-	3.632
Hedge funds					657	2.186
Liquide middelen					5	(203)
Totaal overige beleggingen					<u>3.086</u>	<u>7.498</u>
Totaal beleggingen					<u>129.670</u>	<u>111.553</u>

2. Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen

	2009	2008
Premies		
Aan het eind van het boekjaar vastgestelde nog te ontvangen premies	906	323
Voorziening tegen verlies op premievorderingen	(68)	(12)
Te vorderen wegens te laag vastgestelde voorschotten	861	764
	<u>1.699</u>	<u>1.075</u>
Overige vorderingen		
Waardeoverdrachten	88	929
Rekening-courant gelieerd VUT-fonds	6	-
Pensioenen	3	3
Kosten	-	7
	<u>97</u>	<u>939</u>
3. Liquide middelen		
Rekening courant Staalbankiers	1.581	512

Passiva

4. Reserves

	2009	2008
Algemene reserve		
Stand per 1 januari	-	13.276
Mutatie: deel van het saldo boekjaar	-	(13.276)
Stand per 31 december	-	-
Solvabiliteit		
Aanwezig eigen vermogen	2.083	(10.091)
Minimaal vereist eigen vermogen	6.087	5.448
Vereist eigen vermogen	22.922	18.150
Dekkingsgraad	101,6	90,7

De dekkingsgraad van het aanwezig eigen vermogen bedraagt per 31 december 2009: 101,6% (31 december 2008: 90,7%). De dekkingsgraad is als volgt berekend:

(Totaal activa -/- overige schulden) / Technische voorzieningen.

De dekkingsgraad van het minimaal vereist vermogen bedraagt per 31 december 2009: 104,7% (31 december 2008: 105%). De dekkingsgraad van het vereist vermogen bedraagt per 31 december 2009: 117,7% (31 december 2008: 116,7%).

De vermogenspositie van het pensioenfonds kan worden gekarakteriseerd als dekkingstekort.

Voor de berekening van het vereiste eigen vermogen wordt gebruik gemaakt van een standaard model.

Per 31 december 2009 voldoet het fonds niet aan de wettelijke normen met betrekking tot het minimum vereist eigen vermogen. Ook per 31 december 2008 voldeed het fonds niet aan deze wettelijke normen. Door het bestuur is naar aanleiding van het niet voldoen aan de wettelijke normen ultimo 2008 melding gemaakt bij de toezichthouder DNB en in 2009 is een korte- en lange termijnherstelplan ingediend. Hieruit blijkt dat het bestuur verwacht dat, gegeven de uitgangspunten, binnen de gestelde termijn van 5 jaar (31 december 2013) wordt voldaan aan de eisen van het minimaal vereist eigen vermogen. Dit herstelplan is goedgekeurd door DNB. Hieronder worden de ontwikkelingen met betrekking tot de dekkingsgraad en het herstelplan toegelicht.

Ontwikkelingen 2009 met betrekking tot de dekkingsgraad

In 2009 heeft de dekkingsgraad zich ten opzichte van het herstelplan als volgt ontwikkeld:

Dekkingsgraad 31 december 2008	90,7%
Nieuwe aanspraken	1,6%
Uitkeringen	-0,1%
Toeslagverlening	-
Wijziging Rentetermijnstructuur	6,2%
Beleggingsresultaat	6,2%
Overige oorzaken	-3,0%
Dekkingsgraad 31 december 2009	101,6%

Het negatieve percentage bij overige oorzaken bestaat enerzijds uit een verhoging van de technische voorziening als gevolg van de toename van de voorzienbare trend in levensverwachting. Dit leidt tot een daling van de dekkingsgraad. Anderzijds maakt de verwerking van de collectieve waardeoverdracht ook deel uit van de overige oorzaken. Dit heeft een positief effect op de dekkingsgraad gehad.

Cumulatief verliessaldo

Stand per 1 januari	(28.241)	-
Mutatie: deel van het saldo boekjaar	7.402	(28.241)

Stand per 31 december	<u>(20.839)</u>	<u>(28.241)</u>
-----------------------	-----------------	-----------------

Solvabiliteitsreserve

Stand per 1 januari	18.150	16.664
Mutatie: deel van het saldo boekjaar	4.772	1.486

Stand per 31 december	<u>22.922</u>	<u>18.150</u>
-----------------------	---------------	---------------

Technische voorzieningen

5. Technische voorzieningen

	2009	2008
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Stand per 1 januari	108.891	75.099
Toevoeging pensioenopbouw	7.381	4.282
Rentetoevoeging	3.020	3.809
Verzwaren overlevingstafels	5.327	-
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	(2.632)	(2.294)
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	(42)	(40)
Wijziging markttrente	(7.647)	23.129
Overige wijzigingen	875	800
Wijziging voorziening pensioenverplichting uit hoofde van waardeoverdrachten	14.330	303
Overboeking voorziening streeftrend	-	3.803
Stand per 31 december	<u>129.503</u>	<u>108.891</u>

Hieronder is een uitsplitsing van de opbouw van de voorziening voor risico pensioenfonds naar aantal en omvang op basis van de soort deelnemer.

	Aantal	2009 €	Aantal	2008 €
Actieve deelnemers	3.481	59.685	3.665	50.685
Pensioengerechtigden	1.934	34.427	1.783	26.540
Gewezen deelnemers	11.902	34.321	11.988	30.602
Overige	-	1.070	-	1.064
Totaal	<u>17.317</u>	<u>129.503</u>	<u>17.436</u>	<u>108.891</u>

	2009	2008
Spaarfonds gemoedsbezwaarden		
Stand per 1 januari	77	71
Storting bijdragen	6	-
Intrestvergoeding	1	6
Uitstroom	(19)	-
Stand per 31 december	<u>65</u>	<u>77</u>

Voorziening sterftetrend

Stand per 1 januari	-	3.803
Overboeking voorziening naar voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds	-	(3.803)
Stand per 31 december	<u>-</u>	<u>-</u>

6. Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden

Hieronder zijn opgenomen inzake:

	2009	2008
Rekening courant gelieerd Vut-fonds	-	12
Vastgestelde nog te verrekenen premies	65	126
Valutaderivaten risico pensioenfonds	77	3
<i>Pensioenen</i>		
Uit hoofde van herverzekeringen	47	20
Waardeoverdrachten	1.029	14.834
Uitkeringen	1	-
Belastingen en sociale lasten	49	40
	<u>1.126</u>	<u>14.894</u>
<i>Kosten</i>		
Administratiekosten	70	122
Advies- en controlekosten	46	45
Beleggingskosten	12	-
	<u>128</u>	<u>167</u>
Totaal van de overige schulden	<u>1.396</u>	<u>15.202</u>

De post waardeoverdrachten bestaat in belangrijke mate uit de restschuld aan Nationale Nederlanden van EUR 1.032 inzake te veel ontvangen voorschotten en interest hierover. De collectieve waardeoverdracht inzake Nationale Nederlanden is in 2009 verwerkt. Het ontvangen voorschot inzake deze collectieve waardeoverdracht bedroeg EUR 14.800 en is opgenomen in de post waardeoverdrachten ultimo 2008.

Toelichting op de staat van baten en lasten over het boekjaar 2009

(in eenheden van duizend euro)

Baten

De omzet zijnde de premies en de directe beleggingsopbrengsten bedraagt 12.346 (vorig boekjaar 10.293).

7. Premiebijdragen risico pensioenfonds

	Werkgevers- gedeelte	Werknemers- gedeelte	2009	2008
Periodieke premies				
- verplichte verzekering	7.023	2.535	9.558	7.807
- voortgezette verzekering	13	458	471	365
- vrijwillige verzekering	618	-	618	674
- ANW-hiaatverzekering	-	26	26	27
	<u>7.654</u>	<u>3.019</u>	<u>10.673</u>	<u>8.873</u>
			<u>10.673</u>	<u>8.873</u>

Samenstelling premiebijdragen

De kostendekkende premie over het boekjaar bedraagt € 10.118. De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie in relatie tot de kostendekkende premie, bedraagt € 10.336 en is als onderdeel van de periodieke premies als bate verantwoord.

De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

	2009	2008
Kosten pensioenopbouw	7.596	4.857
Pensioenuitvoeringskosten	1.307	1.150
Solvabiliteitstoeslag	1.215	1.025
	<u>10.118</u>	<u>7.032</u>

8. Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds 2009

	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van vermogens- beheer	Totaal
Vastgoed	481	(1.372)	(41)	(932)
Aandelen	1.452	10.317	(229)	11.540
Vastrentende waarden	317	701	(24)	994
Derivaten	-	222	-	222
Overige beleggingen	70	(1.477)	-	(1.407)
Overig	(647)	-	-	(647)
	<u>1.673</u>	<u>8.391</u>	<u>(294)</u>	<u>9.770</u>

Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds 2008

	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van vermogens- beheer	Totaal
Vastgoed	563	(643)	(93)	(173)
Aandelen	453	(21.613)	(101)	(21.261)
Vastrentende waarden	371	9.479	-	9.850
Derivaten	(57)	-	-	(57)
Overige beleggingen	27	(3.963)	-	(3.936)
Overig	63	-	-	63
	<u>1.420</u>	<u>(16.740)</u>	<u>(194)</u>	<u>(15.514)</u>

	2009	2008
<i>Zakelijke waarden</i>		
Vastgoedbeleggingen	(932)	(173)
Aandelen	11.540	(21.261)
	<u>10.608</u>	<u>(21.434)</u>
<i>Vastrentende waarden</i>		
Obligaties	927	8.921
Participaties in hypotheke	60	928
Leningen op schuldbekentenis	1	1
Deposito's	6	-
	<u>994</u>	<u>9.850</u>
<i>Valutaderivaten</i>	<u>222</u>	<u>(57)</u>
<i>Overige beleggingen</i>		
Liquide middelen	-	428
Liquiditeiten	70	27
Overige	-	21
Hedgefunds	(1.530)	(1.666)
GTAA en commodities	53	(2.746)
	<u>(1.407)</u>	<u>(3.936)</u>
<i>Overig</i>		
Liquide middelen	12	63
Overige rente	(659)	-
	<u>(647)</u>	<u>63</u>

In de post overige rente is opgenomen de te betalen rente aan Nationale Nederlanden ad 643 inzake de betaalde voorschotten voor de collectieve waardeoverdracht.

9. Overige baten

Bijdragen spaarfonds voor gemoedsbezwaarden	<u>7</u>	<u>-</u>
---	----------	----------

Lasten

10. Mutatie voorziening pensioenverplichtingen

	2009	2008
<i>Wijziging voorziening pensioenverplichting uit hoofde van waardeoverdrachten</i>		
Uitgaande waardeoverdrachten actuariael	(97)	(814)
Inkomende waardeoverdracht actuariael	14.427	1.117
	<u>14.330</u>	<u>303</u>
<i>Overige mutaties</i>		
Resultaat op sterfte	(286)	83
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	561	(75)
Resultaat op overige technische grondslagen	-	(17)
Resultaat op mutaties	600	809
	<u>875</u>	<u>800</u>
11. Pensioenuitkeringen		
Ouderdomspensioen	2.122	1.662
Nabestaandenpensioen	594	511
Wezenpensioen	12	9
Andere uitkeringen: - afkoop wegens gering bedrag	124	154
	<u>2.852</u>	<u>2.336</u>

12. Pensioenuitvoeringskosten

	2009	2008
Aandeel administratiekosten Syntrus Achmea Pensioenbeheer		
Boekjaar	755	688
Vorig boekjaar	56	139
	<u>811</u>	<u>827</u>
Andere kosten:		
advieskosten	129	38
kosten controle van de jaarrekening/DNB-staten	35	16
kosten andere controleopdrachten	1	2
actuaris kosten en overige advieskosten Mercer	304	241
bestuurskosten	65	34
overige kosten	4	32
	<u>1.349</u>	<u>1.190</u>

De beloning aan bestuurders bedraagt 58 (2008: 31).

Het fonds heeft geen personeel in dienst. De beheersactiviteiten worden op basis van een uitvoeringsovereenkomst verricht door personeel in dienst van de pensioenuitvoeringsorganisatie dan wel vermogensbeheerder.

Honoraria accountant

De externe accountant is KPMG Accountants N.V.

Op grond van artikel 382a Titel 9 Boek 2 BW is de vermelding van de honoraria van de accountant als volgt:

Externe accountant:		
Totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening	35	16
Overig netwerk externe accountant:		
Totale honoraria voor andere niet-controlediensten	1	2
	<u>36</u>	<u>18</u>

Het onderzoek van de jaarrekening omvat zowel de wettelijke controle van de statutaire jaarrekening als de verslagstaten in het kader van de Pensioenwet. De andere niet-controle diensten betreffen compliance werkzaamheden.

13. Saldo overdracht van rechten

Inkomende waardeoverdrachten overdrachtsom individueel	(534)	(1.028)
Inkomende waardeoverdrachten overdrachtsom collectief	(16.126)	(12)
Uitgaande waardeoverdrachten overdrachtsom individueel	46	857
	<u>(16.614)</u>	<u>(183)</u>

Het saldo inkomende waardeoverdrachten – collectief bestaat uit de inkomende collectieve waardeoverdracht van Nationale Nederlanden ad 16.126.

Het bedrag van deze inkomende collectieve waardeoverdracht is uit 2 componenten opgebouwd:

- actuariële koopsom inclusief rente ad 11.952, die dient ter financiering van de aanspraken; en
- dekkingsgraadopslag inclusief rente ad 4.174, welke wordt toegevoegd aan het vermogen van het fonds.

Toelichting behorende tot de jaarrekening 2009

Inleiding

Het doel van de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Groenten- en Fruitverwerkende Industrie, statutair gevestigd te Amsterdam (hierna 'het fonds') is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden; tevens verstrekt het fonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Het fonds geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenregeling van de in branche verplicht gestelde aangesloten werkgevers.

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Alle bedragen zijn vermeld in euro's x 1.000.

Rubriceringswijzigingen

Beleggingen en beleggingsresultaten

In de beleggingen heeft een nadere uitsplitsing plaatsgevonden van aandelen naar aandelen en hedgefonds. De hedgefonds maken deel uit van overige beleggingen. De vergelijkende cijfers zijn hiervoor aangepast in de jaarrekening. De omvang van de hedgefonds bedragen per 31 december 2008 EUR 2.186. Tevens zijn de resultaten inzake hedgefonds met ingang van 2009 toegerekend aan overige beleggingen. De vergelijkende cijfers zijn aangepast ten behoeve van het inzicht. De omvang van de beleggingsresultaten inzake hedgefonds bedroegen in 2008 EUR 1.666 negatief. Deze rubriceringswijziging heeft geen invloed op vermogen of resultaat.

Beleggingsresultaten en resultaat waardeoverdrachten

Tevens heeft een verschuiving plaatsgevonden met betrekking tot rente inzake waardeoverdrachten, vanaf 2009 worden deze verantwoord als resultaat uit hoofde van waardeoverdrachten. De omvang van rente inzake waardeoverdrachten in 2008 bedroeg EUR 12. Deze rubriceringswijziging heeft geen invloed op vermogen of resultaat.

Overige posten

Met betrekking tot diverse posten in de jaarrekening vindt in 2009 een andere uitsplitsing of samenvoeging plaats, die het inzicht in de jaarrekening bevordert. Dit heeft geen invloed op het vermogen en resultaat, de vergelijkende cijfers zijn voor vergelijkingsdoeleinden aangepast.

Schattingswijzigingen

De publicaties van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en het Actuarieel Genootschap (AG) geven een wijziging aan van de voorzienbare trend in overlevingskansen. Om hiermee op een afdoende wijze rekening te houden is op basis van bestuursbesluit, vooruitlopend op de aanstaande herziening van de AG-prognosetafels, de voorziening pensioenverplichtingen verhoogd met een opslag van 4,29%.

Het effect van deze schattingswijziging in het huidige verslagjaar bedraagt € 5.327. Dit resultaat is via de Staat van Baten en Lasten als 'Verzwarende overlevingstafels' in het verslagjaar verantwoord.

Grondslagen voor balanswaardering en resultaatbepaling

Algemeen

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta's worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen actuele waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum.

Grondslagen voor balanswaardering

Algemeen

De activa en passiva zijn, voor zover niet anders vermeld, gewaardeerd tegen nominale waarde.

1 Beleggingen

Algemeen

In overeenstemming met de Pensioenwet worden beleggingen gewaardeerd tegen actuele waarde.

Overlopende activa en passiva alsmede liquiditeiten vermogensbeheer worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Het verschil tussen marktwaarde en nominale waarde is bij deze activa en passiva in het algemeen gering.

Participaties in beleggingsfondsen, die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor dat soort beleggingen.

Financiële instrumenten worden gebruikt ter afdekking van beleggingsrisico's en het realiseren van het vastgelegde beleggingsbeleid. Met ingang van dit boekjaar zijn de derivatenposities opgenomen als een afzonderlijke beleggingscategorie. Derivaten die deel uitmaken van een beleggingsfonds zijn opgenomen in de beleggingscategorie waarin dit beleggingsfonds is gerubriceerd.

Actuele waarde

De beleggingen van het pensioenfonds worden nagenoeg allemaal gewaardeerd tegen de actuele waarde per balansdatum. Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het pensioenfonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen, of afgeleide van marktnoteringen. Echter bepaalde instrumenten, zoals onroerende zaken, participaties in hypotheek en bepaalde derivaten zijn gewaardeerd door gebruik te maken van waarderingsmodellen en -technieken. Het is gebruikelijk en mogelijk om de actuele waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor financiële instrumenten zoals beleggingsvorderingen en -schulden geldt dat de boekwaarde de actuele waarde benadert als gevolg van het korte termijn karakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de actuele waarde.

Zakelijke waarden

Vastgoed

Vastgoed wordt gewaardeerd tegen actuele waarde per 31 december van het boekjaar. Voor niet beursgenoteerde participaties en deelnemingen in onroerende zaken maatschappijen is dit de berekende intrinsieke waarde die de actuele waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Aandelen

Aandelen, waaronder tevens converteerbare obligaties zijn begrepen, worden gewaardeerd tegen de beurskoers. Voor niet ter beurse genoteerde participaties in aandelenfondsen is dit de berekende intrinsieke waarde, die de actuele waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Vastrentende waarden

Obligaties

Obligaties worden gewaardeerd tegen de beurskoers. Voor niet ter beurse genoteerde participaties in vastrentende waardenfondsen is dit de berekende intrinsieke waarde, die de actuele waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Hypothecaire leningen

Hypothecaire leningen worden gewaardeerd tegen marktwaarde. Voor participaties in hypotheekfondsen is dit de berekende intrinsieke waarde, die de actuele waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Leningen op schuldbekentenis

Leningen worden gewaardeerd tegen marktwaarde, zijnde de contante waarde van de met vervroegde aflossing aangepaste kasstromen, verdisconteerd tegen de rente op staatsobligaties met vergelijkbare looptijden inclusief eventuele opslagen, behorende bij het risicoprofiel van de leningen.

Deposito's

Deposito's worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voor deposito's is het verschil tussen marktwaarde en nominale waarde in het algemeen gering.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd tegen reële waarde, te weten de relevante marktnotering of, als die er niet is, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingmodellen.

Derivaatcontracten met een negatieve waarde worden in de balans onder de overige schulden en overlopende passiva verantwoord.

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd tegen marktwaarde.

2 Vorderingen en overlopende activa

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Voor zover noodzakelijk is een voorziening voor oninbaarheid in mindering gebracht.

3 Liquide middelen

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn. De liquide middelen staan ter vrije beschikking van het fonds.

4 Reserves

Algemene reserve

De ultimo verslagjaar resterende overschotten of tekorten worden ten gunste respectievelijk ten laste van de algemene reserve gebracht.

Het streven is om een algemene reserve aan te houden die minimaal gelijk is aan het vereist eigen vermogen op basis van het Financieel Toetsingskader. Het vereist eigen vermogen wordt hierbij bepaald op basis van de standaardmethode zoals aangegeven door DNB.

Cumulatief verliessaldo

In het boekjaar is een positief resultaat behaald. Bij de resultaatbestemming wordt de solvabiliteitsreserve op niveau gebracht. Het nog resterende deel wordt als cumulatief verliessaldo verwerkt, dit wordt gepresenteerd als (negatief) onderdeel van het eigen vermogen.

Solvabiliteitsreserve

De hoogte van de Solvabiliteitsreserve is gelijk aan de grens die in het Financieel Toetskader is gesteld voor het vereist eigen vermogen.

5 Technische Voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen

Voor de vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen worden de opgebouwde pensioenaanspraken contant gemaakt op basis van de rentetermijnstructuur, zoals door De Nederlandsche Bank gepubliceerd per de datum van vaststelling.

Wachttijdvoorziening

4% van de bruto doorsneepremie wordt gereserveerd in een zogenaamde wachttijdvoorziening. Deze voorziening maakt deel uit van de VPV. In geval van invalideringen wordt bij ingang arbeidsongeschiktheid (normaal gesproken na twee jaar) de contante waarde van de toekomstige premies ten laste van deze wachttijdvoorziening gebracht en aan de VPV toegevoegd. Indien de wachttijdvoorziening op enig moment meer bedraagt dan 12% van de bruto doorsnee-premie van dat jaar zal het meerdere worden toegevoegd aan de algemene reserve. Indien de wachttijdvoorziening op enig moment minder dan nul bedraagt zal het tekort ten laste van het resultaat van het fonds worden aangezuiverd.

Bij de berekening van de technische voorzieningen is geen rekening gehouden met de (voorwaardelijke) 15 jaars-inkoopregelingen.

Toegepaste sterftegrondslagen/gehuwdheidsfrequentie

De overlevingskansen en sterftetrend van mannen worden ontleend aan de AG Generatietafel 2050, toegepast met een jaar leeftijdsterugstelling. De overlevingskansen en sterftetrend van vrouwen worden ontleend aan de AG Generatietafel 2050, toegepast met een jaar leeftijdsterugstelling. De overlevingskansen van de kinderen aan wie een wezenpensioen wordt uitgekeerd worden op 1 gesteld (geen sterfte). Met betrekking tot het leeftijdsverschil wordt aangenomen dat mannelijke verzekerden gehuwd zijn met een drie jaar jongere vrouw. Met betrekking tot het leeftijdsverschil wordt aangenomen dat vrouwelijke verzekerden gehuwd zijn met een drie jaar oudere man. De gehuwdheidsfrequentie voor mannen en vrouwen bedraagt 100 % tot de 65-jarige leeftijd. Voor gepensioneerden wordt bij de berekening van de contante waarde van het overlevendenpensioen uitgegaan van de werkelijke huwelijks staat.

Om op een afdoende wijze rekening te houden met recente ontwikkelingen in de voorzienbare trend in overlevingskansen voor de gehele bevolking is de op bovenstaande grondslagen berekende voorziening verhoogd met een opslag van 4,29%.

Met toekomstige uitvoeringskosten wordt rekening gehouden door een opslag van 2% op de netto voorziening pensioenverplichtingen.

Korte beschrijving van de pensioenregeling

De pensioenregeling van het pensioenfonds betreft een middelloonregeling op basis van dienstjaren. De pensioengrondslag is het tot een jaarbedrag herleide en op een jaarbedrag naar boven afgeronde loon tot een maximum verminderd met een franchise. Indien het loon niet hoger is dan de franchise wordt de pensioengrondslag gesteld op nihil.

Het maximum loon voor regeling 1 bedraagt in 2009 € 37.188, de franchise bedraagt € 15.978. Het maximum loon voor regeling 2 bedraagt in 2009 € 37.188, de franchise bedraagt € 10.309.

Onder loon wordt verstaan het op de datum van vaststelling van de pensioengrondslag voor de deelnemer geldende vaste schaalsalaris vermeerderd met vakantietoeslag. Bij de vaststelling van de pensioengrondslag blijven buiten beschouwing de eindejaarsuitkering en alle andere toeslagen onder welke benaming dan ook.

Toeslagverlening

Op de verkregen pensioenaanspraken van de deelnemers respectievelijk de gewezen deelnemers/gepensioneerden wordt jaarlijks een toeslag verleend van maximaal het loonindexcijfer respectievelijk het prijsindexcijfer. Het bestuur beslist evenwel jaarlijks in hoeverre pensioenaanspraken worden aangepast. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt uit het beleggingsrendement gefinancierd.

Of er een toeslag wordt verleend en in welke mate is afhankelijk van de financiële middelen van het fonds en van het oordeel van het bestuur en de actuaris over de financiële positie van fonds. In het verleden verleende toeslagen geven geen zekerheid over toeslagen in de toekomst.

6 Overige schulden en overlopende passiva

Alle schulden en overlopende passiva hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Grondslag kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de directe methode.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Algemeen

Baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

7 Premiebijdragen risico pensioenfonds

Hieronder zijn opgenomen de over het boekjaar in rekening gebrachte en te brengen premies en koopsommen.

8 Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds

Directe beleggingsopbrengsten

De directe beleggingsopbrengsten hebben betrekking op opbrengsten uit beleggingsfondsen, intrest en dividenden onder aftrek van de aan de beleggingen toe te rekenen kosten, alsmede de huren verminderd met de exploitatiekosten.

Indirecte beleggingsopbrengsten

De indirecte beleggingsopbrengsten hebben betrekking op gerealiseerde en ongerealiseerde waardeinstijgingen of waardedalingen.

9 Overige baten

Deze zijn opgenomen voor de aan het boekjaar toe te rekenen bedragen.

10 Mutatie voorziening pensioenverplichtingen

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijd-opbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Verzwaren overlevingstafels

Om op een afdoende wijze rekening te houden met recente ontwikkelingen in de voorzienbare trend in overlevingskansen voor de gehele bevolking is de berekende voorziening verhoogd met een opslag van 4,29%.

Wijziging voorziening pensioenverplichting uit hoofde van waardeoverdrachten

Onder dit hoofd zijn de actuariële inkomende en uitgaande waardeoverdrachten opgenomen.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met 2,544% (2008: 4,696%)

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen van de verslagperiode.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

Overige mutaties

De onder dit hoofd opgenomen mutaties van de voorziening hebben betrekking op de actuariële kanssystemen.

11 Pensioenuitkeringen

Hieronder zijn opgenomen de door het fonds in het boekjaar verstrekte uitkeringen.

12 Pensioenuitvoeringskosten

De werkelijke pensioenuitvoeringskosten worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de kosten van de verslagperiode.

13 Saldo overdrachten van rechten

Hieronder zijn opgenomen de aan het verslagjaar toe te rekenen overdrachtswaarde van de overgenomen respectievelijk overgedragen pensioenaanspraken.

14 Wijziging overige technische voorziening

Hieronder zijn opgenomen de mutaties in de overige technische voorziening over het boekjaar.

15 Premies herverzekering

Het fonds kent een ANW-hiaat verzekering.

De herverzekeringen gelden alleen voor de aanvullende verzekeringen.

De risico's zijn in herverzekering gegeven bij de Algemene Levensherverzekering Maatschappij N.V. te Amsterdam.

Herverzekering van ANW-verzekering.

Het overlijdensrisico is volledig herverzekerd in de vorm van eenjarige risicoverzekeringen van kapitaal bij overlijden. De verzekeringen kunnen individueel door de werknemer of collectief via de werkgever worden afgesloten. De premiebetaling wordt via het fonds verricht

16 Overige lasten

Deze zijn opgenomen voor de aan het boekjaar toe te rekenen bedragen.

Risicobeheer en derivaten

In het jaarverslag is ingegaan op de risico's die het pensioenfonds loopt en op het beleid dat wordt gevoerd om deze risico's te beperken. Onderstaand treft u kwantitatieve risicoinformatie aan.

Solvabiliteitsrisico

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de marktwaarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie voor de werkgevers en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor eventuele toeslagen op opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

Het tekort/surplus op FTK-grondslagen is als volgt:

	31 dec. 2009 EUR	31 dec. 2008 EUR
Voorziening pensioenverplichtingen (FTK-waardering)	(a) 129.503	108.891
Buffers:		
S1 Rentetrisico	7.800	5.504
S2 Risico zakelijke waarden	17.482	14.212
S3 Valutarisico	(374)	157
S4 Grondstoffenrisico	48	726
S5 Kredietrisico	2.089	2.165
S6 Verzekeringstechnisch risico	4.410	3.700
Diversificatie-effect	(8.533)	(8.314)
Totaal S (vereiste buffers)	(b) 22.922	18.150
Vereist vermogen (art. 132 Pensioenwet)	(a+b) 152.425	127.041
Aanwezig vermogen (Totaal activa – schulden)	131.586	98.800
Tekort	(20.839)	(28.241)

Bij de berekening van de buffers past het pensioenfonds de standaardmethode toe. Voor de samenstelling van de beleggingen wordt uitgegaan van de feitelijke asset mix in de evenwichts-situatie.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- Beleggingsbeleid
- Premiebeleid
- Herverzekeringsbeleid
- Toeslagverleningsbeleid

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings)-risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten.

Marktrisico

Marktrisico omvat de mogelijkheden voor winst of verlies en omvat het prijs(koers)risico, valutarisico en het renterisico. De strategie van het fonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen zoals vastgelegd in het beleggingsplan. Het marktrisico wordt op dagelijkse basis beheerst door vermogensbeheerders in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overall-marktposities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

Prijrisico

Prijrisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardewijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico kan worden gemitigeerd door diversificatie. In aanvulling hierop kan het prijsrisico worden gehedged door het gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten), zoals opties en futures.

De segmentatie van onroerende zaken naar sectoren is als volgt:

	31 december 2009		31 december 2008	
	EUR	%	EUR	%
Kantoren	2.284	22	2.220	20
Winkels	2.330	23	2.304	21
Overige bedrijfsgebouwen	263	3		
Woningen	3.230	31	3.517	31
Overige	2.109	21	3.173	28
	<u>10.216</u>	<u>100</u>	<u>11.214</u>	<u>100</u>

Valutarisico

Het deel dat buiten de euro wordt belegd bedraagt ultimo jaar circa 38% (2008: 28%) van de beleggingsportefeuille.

Hiervan is 103% (2008: 98 %) afgedekt, middels valutaderivaten. De netto risicopositie bedraagt -1% (2008: 1%).

Het valutarisico wordt in onderstaande tabel weergegeven.

De valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

2009	Valutaderivaten			Nettopositie (na) EUR
	Voor EUR	Valutaderivaten discretionair EUR	in beleggingspools EUR	
EUR	81.010	1.542	48.653	131.205
GBP	6.475	0	(6.567)	(92)
JPY	3.467	0	(3.345)	122
USD	27.691	(1.619)	(32.690)	(6.618)
Overige	11.027	0	(6.051)	4.976
	<u>129.670</u>	<u>(77)</u>	<u>0</u>	<u>129.593</u>

2008	Valutaderivaten			Nettopositie (na) EUR
	Voor afdekking EUR	Valutaderivaten discretionair EUR	in beleggingspools EUR	
EUR	80.522	1.514	28.900	110.936
GBP	3.344		(3.129)	215
JPY	2.632		(2.595)	37
USD	19.316	(1.517)	(19.193)	(1.394)
Overige	5.739		(3.983)	1.756
	<u>111.553</u>	<u>(3)</u>	<u>-</u>	<u>111.550</u>

Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarden van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen veranderen als gevolg van ongunstige veranderingen in de markttrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren. De in onderstaande tabel genoemde balanswaarde is inclusief GTAA en Commodities.

	Balanswaarde EUR	31 december 2009	Balanswaarde EUR	31 december 2008
Duration van de vastrentende waarden (excl. derivaten)	70.840	6,2	67.353	5,32
Duration van de vastrentende waarden (incl. derivaten)	70.840	25,4	67.353	25,97
Duration van de (nominale) pensioenverplichtingen	129.503	18,50	108.891	19,40

* betreft een geschatte waarde

Op balansdatum is de duration van de vastrentende waarden (excl. derivaten) aanzienlijk korter dan de duration van de verplichtingen. Er is derhalve sprake van een zogenaamde "duration-mismatch". Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van beleggingen minder snel daalt dan de waarde verplichtingen (bij toepassing van de actuele marktrentestructuur) daalt, de dekkingsgraad zal stijgen. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

Het beleid van het fonds is gericht op het verkleinen van de "duration-mismatch". Dit is gebeurd door het kopen van meer langlopende obligaties in plaats van aandelen (aandelen hebben per definitie een duration van nul). Ook heeft het fonds derivaten gekocht. Met derivaten kan het pensioenfonds tijdelijk het risico van een verdere rentedaling afdekken. Hiervoor betaalt het fonds een premie. Bij het afsluiten van derivaatcontracten kunnen dus mismatchrisico's worden afgedekt en worden nieuwe risico's geïntroduceerd die gepaard gaan met dit soort instrumenten (zoals liquiditeit-, tegenpartij- en juridisch risico).

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt (inclusief GTAA en Commodities):

	2009 EUR	2008 EUR
< 1 jaar	26.202	9.954
1 – 5 jaar	14.265	13.997
> 5 jaar	30.373	43.402
	<u>70.840</u>	<u>67.353</u>

Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het fonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft jegens het fonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekingsnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het fonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot niet-beursgenoteerde beleggingen, met name OTC-derivaten, wordt door het fonds enkel gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door onderpand.

In de onderstaande tabel wordt de verdeling van de beleggingen naar sector weergegeven:

	2009 EUR	2008 EUR
Overheidsinstellingen	17.072	14.629
Beleggingsinstellingen (niet nader gespecificeerd)	252	0
Financiële instellingen	47.689	34.544
Handel- en industriële bedrijven	38.427	22.299
Nutsbedrijven	5.568	15.036
Vastgoed	10.216	11.214
Andere instellingen	10.369	13.831
	<u>129.593</u>	<u>111.553</u>

De verdeling naar regio is weergegeven in onderstaande tabel:

	2009 EUR	2008 EUR
Mature markets	119.608	107.154
Emerging markets	7.188	2.685
Andere	2.797	1.714
	<u>129.593</u>	<u>111.553</u>

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven (inclusief GTAA en Commodities):

	2009 EUR	2009 %	2008 EUR	2008 %
AAA	23.329	32,9	21.723	32,3
AA	9.844	13,9	10.190	15,1
A	6.545	9,2	5.361	7,9
BBB	4.700	6,6	2.968	4,4
<BBB	5.257	7,4	3.029	4,5
Geen rating*	21.165	30,0	24.082	35,8
	<u>70.840</u>	<u>100</u>	<u>67.353</u>	<u>100,0</u>

* Betreft nagenoeg geheel hypotheek, deposito's en leningen op schuldbekentenis.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er moet eveneens rekening worden gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies.

Verzekeringstechnische risico's (actuariële risico's)

De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden (kortleven) en arbeidsongeschiktheid.

Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van overlevingstafel Commissie Referentietarief Collectief 2003 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevensrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het fonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen.

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen ("schadereserve"). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien.

Toeslagverleningsrisico (actuariële risico's)

Het bestuur van het fonds heeft de ambitie om toeslagen op het pensioen te verlenen. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, rendement, looninflatie en demografie. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toezegging voor toekomstige toeslagverlening voorwaardelijk is.

Nominale dekkinggraad	Toeslagverlening
Lager dan 105 %	nee
Tussen 105% en de door het fonds gedefinieerde streefgrens	gedeeltelijk
Hoger dan de door het fonds gedefinieerde streefgrens	volledig
Hoger dan de door het fonds gedefinieerde indexatiegrens	volledig, mogelijkheid voor extra toeslagverlening

De streefgrens is door het fonds gedefinieerd als het vermogen inclusief sterftetrend benodigd voor dekking van de met prijsindex geïndexeerde pensioenverplichtingen minus 5% van de som van de Voorziening Pensioenverplichtingen.

De indexatiegrens is door het fonds gedefinieerd als het vermogen dat voorziet in de streefgrens plus 10 dekkinggraadpunten.

Concentratierisico

Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt.

Dit betreft per 31 december de volgende posten:

	2009 EUR	2008 EUR
Government of France	5.724	8.920
Federal republic of Germany	5.313	4.069
JP Morgan	9.606	

In het algemeen geldt dat concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. Een portefeuille van leningen die sterk sectorgebonden is, kan door deze sectorconcentratie een verhoogd risico lopen. Indien aandelen in dezelfde sector worden aangehouden is sprake van een cumulatief concentratierisico.

Overige niet-financiële risico's

Operationeel risico

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur.

Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen is dit risico voor het fonds niet beheersbaar.

Specifieke financiële instrumenten (derivaten)

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt tevens gebruikgemaakt van financiële derivaten. Als hoofdregel geldt dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het algemene beleggingsbeleid. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden.

Het fonds gebruikt derivaten hoofdzakelijk om de hiervoor vermelde vormen van marktrisico zo veel mogelijk af te dekken. Een van de belangrijkste risico's bij derivaten is het kredietrisico. Dit is het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met te goeder naam en faam bekend staande partijen. Bovendien geldt dat zoveel mogelijk wordt gewerkt met onderpand.

Gebruik kan worden gemaakt van onder meer de volgende instrumenten:

- Futures: dit zijn standaard beursgenoteerde instrumenten waarmee snel posities kunnen worden gewijzigd. Futures worden gebruikt voor het tactische beleggingsbeleid. Tactisch beleggingsbeleid is slechts zeer beperkt mogelijk binnen de grenzen van het strategische beleggingsbeleid.
- Valutatermijncontracten: dit zijn met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het verkopen van een valuta en de aankoop van een andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum. Door middel van valutatermijncontracten worden valutarisico's afgedekt.
- Swaption: hiermee kan tijdelijk het risico van een verdere rentedaling worden afgedekt. Het fonds betaalt hiervoor een premie. Bij het afsluiten van een swaption kunnen mismatchrisico's worden afgedekt en worden nieuwe risico's geïntroduceerd die gepaard gaan met dit soort instrumenten (zoals liquiditeits-, tegenpartij- en juridisch risico).

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities per:
31 december 2009

Type contract	Instrument	Expiratiedatum	Contract- omvang EUR	Actuele waarde Activa EUR	Actuele waarde Activa EUR
FFX Forward	Currency USD	08-01-2010	903	903	949
FFX Forward	Currency USD	08-01-2010	639	639	670
				<u>1.542</u>	<u>1.619</u>

31 december 2008

Type contract	Instrument	Expiratiedatum	Contract- omvang EUR	Actuele waarde Activa EUR	Actuele waarde Activa EUR
FFX Forward	Currency USD	30-01-2009	1.514	1.514	1.517
				<u>1.514</u>	<u>1.517</u>

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Alle bedragen x € 1.000

Administratiekosten

Inzake het voeren van de administratie van het fonds is een langlopende administratieovereenkomst met Syntrus Achmea Pensioenbeheer overeengekomen.

De overeenkomst zal gelden tot en met 31 december 2013.

Deze termijn wordt met vijf jaar verlengd tenzij het fonds of Syntrus Achmea Pensioenbeheer de overeenkomst voor het einde van de lopende termijn en tegen het einde van het boekjaar, per aangetekende brief opzegt met inachtneming van een opzegtermijn van 12 maanden.

Met Syntrus Achmea Pensioenbeheer is een fixed fee afgesproken van € 704. Afhankelijk van de werkzaamheden van Syntrus Achmea Pensioenbeheer kan dit bedrag mogelijk iets afwijken.

Vermogensbeheerkosten

Met de vermogensbeheerder F&C Netherlands BV is een beheerovereenkomst voor vijf jaar aangegaan, deze wordt telkens stilzwijgend met vijf jaar verlengd. De overeenkomst kan beëindigd worden door middel van een aangetekende brief met inachtneming van een opzegtermijn van één jaar voor het einde van de lopende termijn.

Met de vermogensbeheerder Syntrus Achmea Vastgoed is een overeenkomst aangegaan voor bepaalde tijd, te weten voor een jaar vanaf 1 januari 2009. De overeenkomst wordt steeds stilzwijgend verlengd voor steeds een jaar, tenzij de overeenkomst uiterlijk op 30 juni van enig jaar is opgezegd. In dat geval eindigt de overeenkomst op 31 december van dat jaar.

Derivaten

Voor de contract omvang van de derivaten wordt verwezen naar de toelichting behorende tot de jaarrekening 2009 paragraaf "specifieke financiële instrumenten (derivaten)".

Inhaaltoeslag

In verband met de financiële positie heeft het bestuur besloten de aanspraken en rechten per 1 januari 2009 en 1 januari 2010 niet te indexeren. Dit betekent dat de inhaaltoeslag voor deelnemers op dit moment 12,1% bedraagt en voor pensioengerechtigden en gewezen deelnemers 6,9%. Zodra de financiële positie dit toelaat kan het bestuur eventueel besluiten tot het toekennen van inhaaltoeslag. Deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden hebben geen onvoorwaardelijk recht op inhaaltoeslag.

Kasstroomoverzicht

(in eenheden van duizend euro)

	Boekjaar			Vorig boekjaar		
	Ontvangsten	Uitgaven		Ontvangsten	Uitgaven	
Kasstroom uit pensioenuitvoeringsactiviteiten						
Premies van werkgevers en werknemers	9.932			8.748		
Van herverzekeraars ontvangen uitkeringen	-			-		
Overdrachten van rechten	3.696	46		15.157	857	
Pensioenuitkeringen		2.842			2.333	
Betaalde premies herverzekering		(1)			24	
Pensioenuitvoeringskosten		1.399			1.194	
Rekening-courant gelieerd bedrijfstakpensioenfondsen	-			-	-	
Kasstroom uit pensioenuitvoeringactiviteiten	13.628	4.286	9.342	23.905	4.408	19.497
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten						
<i>Ontwikkeling</i>						
<i>Zakelijke waarden</i>						
Onroerende zaken	-	316	(316)	983	732	251
Aandelen	514	7.349	(6.835)	2.824	10.997	(8.173)
<i>Vastrentende waarden</i>						
Obligaties	4.238	5.611	(1.373)	23.614	37.394	(13.780)
Hypothecaire leningen	(54)	286	(340)	2.079	817	1.262
Leningen op schuldbekentenis	4	-	4	5	-	5
Deposito's	-	4.019	(4.019)	-	202	(202)
Overige vastrentende waarden	-	-	-	-	-	-
Derivaten	222	-	222	(3)	-	(3)
Overige beleggingen	5.586	2.651	2.935	1.900	1.795	105
Overige	-	-	-	-	-	-
Subtotaal ontwikkeling portefeuille	10.510	20.232	(9.722)	31.402	51.937	(20.535)
<i>Opbrengsten portefeuille</i>						
<i>Zakelijke waarden</i>						
Onroerende zaken	382		382	517		517
Aandelen	1.223		1.223	322		322
<i>Vastrentende waarden</i>						
Obligaties	293		293	(41)		(41)
Hypothecaire leningen	54		54	385		385
Leningen op schuldbekentenis	-		-	1		1
Deposito's	-		-	-		-
Overige vastrentende waarden	-		-	-		-
Derivaten	74		74	(54)		(54)
Overige beleggingen	(577)		(577)	102		102
Overige	-		-	-		-
Kosten vermogensbeheer						
Subtotaal opbrengsten portefeuille	1.449	-	1.449	1.232	-	1.232
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten	11.959	20.232	(8.273)	32.634	51.937	(19.303)
Totaal kasstroom	25.587	24.518	1.069	56.539	56.345	194
Liquide middelen						
Stand per begin boekjaar	512			318		
Stand per einde boekjaar	1.581			512		
Toename	1.069			194		

In het kasstroomoverzicht is de mutatie van de overige vorderingen en de overige schulden inzake de beleggingsrubriek voor zowel huidig boekjaar als vorig boekjaar verwerkt in de opbrengsten portefeuille. De liquide middelen inzake de beleggingsrubriek zijn in de vergelijkende cijfers onder de betreffende beleggingsrubriek opgenomen. De kosten vermogensbeheer worden in het boekjaar opgenomen bij de betreffende rubriek en in mindering gebracht op de kasstroom uit opbrengsten portefeuille.

8.1 Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Groenten- en Fruitverwerkende Industrie te Amsterdam is aan Mercer Certificering B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2009.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening. In overeenstemming met de richtlijn "Samenwerking tussen accountant en actuaris ter zake van de controle van verantwoordingen van verzekeringsinstellingen" heeft de accountant van het pensioenfonds mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid en de volledigheid van de administratieve basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeelsvorming van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens en de bevindingen van de accountant ten aanzien hiervan zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt voor mijn beoordelingswerkzaamheden heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

- heb ik ondermeer onderzocht of de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld, en
- heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangegeven verplichtingen kan nakomen, mede in aanmerking nemend het financieel beleid van het pensioenfonds. De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een dekkingstekort.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet met uitzondering van de artikelen 131 en 132 in verband met een dekkingstekort.

De vermogenspositie van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Groenten- en Fruitverwerkende Industrie is naar mijn mening slecht, vanwege een dekkingstekort.

Amstelveen, 25 juni 2010

Drs. E.J.H.B. Koenders AAG
verbonden aan Mercer Certificering B.V.

8.2 Accountantsverklaring

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in het verslag opgenomen jaarrekening 2009 van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Groenten- en Fruitverwerkende Industrie te Amsterdam bestaande uit de balans per 31 december 2009 en de winst-en-verliesrekening over 2009 met de toelichting gecontroleerd.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van het pensioenfonds is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van het pensioenfonds. Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die het bestuur van de stichting heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Groenten- en Fruitverwerkende Industrie per 31 december 2009 en van het resultaat over 2009 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende andere wettelijke voorschriften en/of voorschriften van regelgevende instanties

Op grond van de wettelijke verplichting ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder f BW melden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Utrecht, 25 juni 2010
KPMG ACCOUNTANTS N.V.

M.J. Vredenduin RA

